Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 176 ◆ Середа, 11 вересня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

СВЯТА І БУДНІ

Наш календар, здається, уже вщерть переповнений святами. Державними, професійними. Всіх і не перелічити. Але в киян є свято, якого вони чекають, до якого готуються. Проводить його редакція газети «Вечірній Київ». Проводить у другу неділю вересня вчетверте. І вчетверте дивує й радує киян і гостей столиці винахідливістю і щирістю на гарний настрій, добрі посмішки.

(Закінчення на 9-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПРЕЗИДЕНТ Грузії З. Ґамсахурдія видав Указ про створення Міністерства оборони Грузії, під контроль якої має перейти й опальна Національна гвардія. Ґамсахурдія побоюється, що її командуючий Т. Кітовані дійде згоди з опозицією і втягне гвардійські частини в антиурядовий путч.

НИНІ в Мінську над міськрадою — два прапори. Один — державний, другий — націоаальний: біло-червоно-білий. Повернули місту і древній герб, якому 400 років, — «Погоня». Є надія, що найближчим часом столиці Білорусії буде повернуто і її предковічну назву — Менськ.

ДЕЛЕГАТИ позачергового з'їзду Компартії Казахстану не послухали Президента Назарбаєва щодо саморозпуску партії. З боями вони віддали на поталу історії тільки слово «комуністичний». Зупинилися — на «соціалістичний» — Соціалістична партія Казахстану. Чи надовго!

ОКРІМ Нахічванської Автономної Республіки на території Азербайджану відбулися вибори Президента. У них взяло участь понад 80 відсотків виборців. Серед претендентів, а їх аж один Аяз Муталібов — перемога Муталібова сумнівів не викликає.

МАЛЕНЬКА людина величезним напруженням сил розриває пута, що обплутували її, — такий простий і зрозумілий кожному символ третьої наради конференції з людського виміру НБСЄ, що відкрилася в Москві 10 вересня. Москва не на словах, а на ділі довела, що заслужено приймає форум, у центрі уваги якого перебуватимуть права людини в світі.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-62, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 156.200

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Вибори Президента України

ЗВЕРНЕННЯ ДО ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Співвітчизники!

Стрімко наближається та мить, коли кожному з нас належить зробити свій особистий вибір — вибір глави нової Української держави. І перед кожним сьогодні владно постає запитання: а яким же повинен бути наш перший народний Президент?

Безумовно, у нинішній драматичний для Батьківщини час це передусім має бути людина, здатна вгамовувати політичні пристрасті, сприяти збереженню громадянського миру і національної злагоди, за будь-яких обставин діяти зважено, розсудливо, далекоглядно, керуючись виключно інтересами народу України, вимогами закону, дбаючи про надійний захист життя, майна, прав і свобод громадян.

Президент України має твердо вірити у майбутнє України як вільної, незалежної, могутньої світової держави і знати шляхи досягнення цієї великої мети. Він має бути сучасним, компетентним і авторитетним лідером, котрий постійно самовдосконалюється, є відкритим до всього прогресивного, користується довірою населення, підтримкою широкої громадськості, політичних і ділових кіл як удома, так і за рубежем.

Наш Президент має бути націлений на рішучі кроки для виведення України з кризи, для зміцнення і примноження демократичних завоювань, для забезпечення відродження національної самосвідомості, високої духовності і моралі, гарантування повної свободи розвитку всіх національних мов і культур, для створення соціально спрямованої економіки, що працювала б не за рахунок трударів, а на трударів, на їх достаток і добробут.

Чи бачимо ми сьогодні того державного діяча, який би на ділі довів, що він має названі якості, що він у змозі консолідувати багатонаціональний народ України, дати йому довгострокові духовні й політичні орієнтири?

Так, бачимо. Кожна неупереджена людина скаже, що це — Голова нашого парламенту Леонід Макарович КРАВЧУК.

Ми глибоко переконані: саме Л. М. Кравчук — найкраща кандидатура на пост справді народного Президента Української держави.

Тож запрошуємо приєднуватися до нас і закликаємо підтримати цю кандидатуру всіх тих, хто хоче ліпшої долі для себе і своїх дітей, хто хоче дружно жити і вільно творити в сім'ї вольній, новій — в незалежній демократичній Україні.

А. АВДІЄВСЬКИЙ, народний артист СРСР, професор, художній керівник — директор державного заслуженого академічного Українського народного хору ім. Г. Верьовки; **Б. БАРАБАШ**, токар виробничого об'єднання «Київський радіозавод»; **В. БАР'ЯХТАР**, академік АН України, віце-президент АН України; **О. БІЛОРУС**, член-кореспондент АН України, директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин АН України; **М. ГРИЩЕНКО**, голова культурного товариства циган «Барі ірі»; **М. ГРОХ**, заслужений художник України; **В. ЄРМОЛОВА**, голова Українського товариства російської культури; **М. ЖУЛИНСЬКИЙ**, член-кореспондент АН України, в. о. директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН України; **О. ЗАХАРЕНКО**, народний вчитель СРСР, директор Сахновської середньої школи Корсунь-Шевченківського району Черкаської області; **К. КАРИМОВ**, генеральний директор науково-виробничої фірми «Укрбутек»; **С. КОЗАК**, народний артист України, професор Київської державної консерваторії; **А. КОНДРАЦЬКИЙ**, заступник голови Київської організації польського культурно-освітнього товариства на Україні; **Г. КРИСЬКО**, бригадир садово-городньої бригади колгоспу ім. К. Маркса Піщанського району Вінницької області; **Ю. КУНДІЄВ**, академік АН України, академік-секретар відділення проблем медицини АН України; **І. ЛЕВІТАС**, голова Республіканського товариства єврейської культури, голова Ради національних товариств України; **Л. МАЗУР**, головний редактор журналу «Радянська жінка»; **Р. МАСАУТОВ**, голова Республіканського культурного центру тюркомовних народів; **М. МИХАЛЬЧЕНКО**, доктор філософських наук, професор, завідуючий відділом Інституту соціології АН України; **Є. МІРОШНИЧЕНКО**, народна артистка України, народна артистка СРСР; **Л. НИКИФОРОВ**, генеральний директор виробничого об'єднання ім. С. П. Корольова; **С. ОЛЕКСЕНКО**, народний артист України, народний артист СРСР; **Ю. ПАХОМОВ**, академік АН України, академік-секретар відділення економіки АН України; **В. РИБИНОК**, генеральний директор львівського виробничого об'єднання «Електрон»; **А. СТОГНІЙ**, член-кореспондент АН СРСР, генеральний директор науково-виробничого об'єднання «Міськсистемотехніка»; **І. СТОЯНОВ**, голова Київського товариства болгарської культури; **І. ТАРАПОВ**, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Харківського держуніверситету; **А. ТУГАЙ**, професор, ректор Київського інженерно-будівельного інституту; **В. ХАЧАТУРОВА**, голова Вірменського національно-освітнього товариства; **В. ЧЕРЕВАНЬ**, професор, генеральний директор українського центру ринкових відносин та підприємництва «Ринок».

ЗУСТРІЧІ НА ХЕРСОНЩИНІ

Тепло зустріли Голову Верховної Ради України Леоніда Кравчука на Херсонщині, куди він прибув учора. В аеропорту його привітали керівники області, дівчата в барвистих вишиванках піднесли високому гостю хліб з нового урожаю.

У короткому експрес-інтерв'ю журналістам Леонід Макарович пояснив мету свого приїзду в область. По-перше, його тривожить Південь України у зв'язку із засухою в цьому хлібному краї, по-друге, хочеться відчути настрій людей після сумнозвісних серпневих подій у Москві та після прийняття Верховною Радою республіки Акта незалежності України.

З аеропорту шлях Голови Верховної Ради України проліг до колгоспу імені Кірова Білозерського району, де в центрі села Чорнобаївки Леонід Кравчук зустрівся з його жителями і відповів на їхні численні запитання, оглянув виробничі об'єкти господарства.

Того ж дня Голова Верховної Ради побував на зустрічі з колективом Херсонського бавовняного об'єднання. Представники текстильників на своїх зборах підтримали висунення Леоніда Кравчука кандидатом у Президенти України.

У поїздці Леоніда Кравчука супроводжують голова Херсонської обласної Ради Михайло Кушнеренко, перший його заступник Олександр Мельников.

Докладний звіт про перебування Леоніда Кравчука на Херсонщині газета надрукує в наступних номерах.

Василь ТУГЛУК,
Іван КАЛИНИЧЕНКО,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

ЄДНАЙМОСЯ — ІНАКШЕ ЦЕ ЗНОВУ ЗРОБЛЯТЬ «ПРОЛЕТАРІ»

Днями відбулася ділова зустріч Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука з керівниками національно-культурних товариств, які діють у республіці.

Як тільки Україна проголошувала свою незалежність (а це вже вдруге протягом нинішнього століття і, дай Боже, востаннє), в числі перших кроків вона робила заяву, що немає синів і пасинків: представники всіх народів, які проживають на її території, мають однакові права з українцями. Так говорилось у знаменитих Універсалах, про це ж ішла мова і на нинішній зустрічі.

— Для нас національність ніякого значення не має, — запевнив Л. Кравчук. — Поділ на українців і неукраїнців — чистої води провокація. Є одне мірило «лояльності» — любов до тієї землі, на якій живеш. Уже сьогодні можу навести приклад такої політики: Генеральний прокурор і міністр оборони України, щойно затверджені на сесії Верховної Ради,— за національністю росіяни.

Більш ніж 70 років тому «об'єднався революційний пролетаріат», і нас почали ділити на класи і прошарки, на комуністів і безпартійних, на атеїстів і віруючих, керманичів і простий трудовий народ. На жаль, успішно ділили. Їхня нечесна гра нарешті зазнала провалу, але ми ще довго будемо ходити в дурнях. Тепер у хід пускають нову козирну карту — національну. Провокаційні гасла на кшталт «Україна — для українців» з тієї ж обойми, що й «класовий підхід до людини». Але давайте цього разу не дамо себе ошукати. Бо якщо «п'ята графа» проведе між нами кордони — на сцену знову вийдуть пролетарі.

— Не може бути ніякої політичної неточності в державі, в якій 27 відсотків від загальної кількості населення становлять представники іншої національності, — підкреслив Леонід Макарович. — Усім нам нині важко. Існуюча система довела до такої прірви, з якої можна вибороатися тільки злагодженими і розумними зусиллями. Отже, про дискримінацію в економічному плані зайве й говорити. Якщо вона є, то стосується усієї України. Наше першочергове завдання — забезпечити рівноправність культурних потреб усіх національних меншин. Отже, й давайте разом шукати можливості для вирішення цих проблем.

«Пошуки» були явно невдалими. Виступаючі більше говорили про самі проблеми, ніж про механізм їх реалізації. В основному вони зводилися до відсутності приміщень для національних товариств, до дотацій на їх діяльність, достатньої кількості національних шкіл, бібліотек, театрів, періодичних видань. Крім того, в кожного товариства є специфічні особливості.

— Всі вони будуть вислухані і враховані, — пообіцяв Л. Кравчук. — Верховна Рада дасть відповідні доручення. Все, що можна зробити без особливих матеріальних затрат, вирішимо найближчим часом.

Леонід Макарович не приховував своєї стурбованості найбільш гострими національними проблемами — кримсько-татарською (до речі, три мільйони кримських татар, які сьогодні проживають у Туреччині, також готові повернутися в Крим) та еміграційними настроями, які особливо популярні серед євреїв та греків. Тут Леонід Кравчук повністю був солідарний із своїми колишніми опонентами з Руху. Загрози нікому немає. Ми будемо робити все, щоб євреям на Україні жилося не гірше, ніж в Ізраїлі, полякам краще, ніж у Польщі, а греки мали все, що є в Греції.

То, може, не варто поспішати з пакуванням валіз? Наступна станція не Тель-Авів, а демократична Україна, в якій основною політикою є забезпечення прав людини кожної національності, гарантування свободи кожної особистості.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Парламентська хроніка

ФАХІВЦІ, КОЛИ ЇМО?

Ранкове засідання 10 вересня

За дві години парламентарії заслухали заяву народного депутата В. Карпенка (Київ) про неприпустимість «посткомуністичного» наступу на демократичну пресу, зокрема закриття рішенням директора видавництва «Київська правда» В. Перевертня газети «Вечірній Київ», мовляв, нема паперу, обговорили орієнтовний графік роботи сесії і прийняли до уваги протест народного депутата Л. Лук'яненка (Івано-Франківщина) проти наклепницьких звинувачень Української республіканської партії в екстремізмі іншим депутатом В. Мартиненком (Полтавщина).

І все. Дві години промайнуло в розмовах, і не знаю, як у кого, а в мене геть вивітрилася надія на те, що з припиненням діяльності «групи-239» у Верховній Раді нарешті запанує конструктивна робота. Парламент знову вочевидь продемонстрував: за майже півтора року роботи школу ораторського мистецтва депутати пройшли вдало. На жаль, сьогодні цього вже замало...

А я чомусь пригадав жарт М. Жванецького: «Він так довго думав про шмат ковбаси, що навколо нього зібралися собаки». Депутати на відміну від дивака із жарту не думали, а говорили й говорили, здається, зовсім забувши, що ситуація — в першу чергу економічна — в республіці така, що про ковбасу невдовзі справді залишиться тільки думати. А разом із нею й про хліб, одяг, взуття, узагалі про будь-які товари...

Але якщо ви подумали, що депутати цього не розуміють, то глибоко помилилися. Вони все розуміють, от тільки, певно, ніяк не можуть усвідомити, що скільки не говори «халва», у роті солодше не стане. А отже, й чітко визначитися, що ж треба робити позачергово.

А пропозиції були чудові. Вирішити питання про допризовників і заслухати міністра внутрішніх справ про стан боротьби із злочинністю. Визначитися з дієздатністю Президії Верховної Ради та довірою до неї й оголосити національний прапор державним. Прийняти Закон про статус депутата і ще раз «розібратися» із залишками «компартійної структури». Ухвалити Акт про права людини та пакет протипутчистських законів і прийняти нову Конституцію України. Реорганізувати КДБ й змінити порядок роботи сесії.

Слів нема — усе це добре і необхідно. Але ж, але ж, але ж... Чи це найпотрібніше сьогодні Україні?! Просто невідомо, до якого зубожіння має дійти наш народ, щоб його обранці все-таки зрозуміли: доки люди у незалежній Україні не житимуть краще, ніж у комуністичній, усі розмови, рішення, акти про незалежність — фікція, папірці, в які можна тільки загорнути залишки продовольства, якщо вони в кого знайдуться.

Але, справедливості заради, необхідно сказати, що серед цієї словесної «зливи» були й краплини здорового глузду. Криком розпачу були заклики багатьох депутатів забезпечити Україну хлібом. Зокрема, депутат В. Івасюк (Київ) цілком резонно запитав: навіщо платити доларами заокеанським хліборобам, коли валюту можна віддати українським селянам — і зерно з'явиться, і валюта нікуди не попливе? Гамір обурення невідомо на що у залі перевів це запитання до розряду риторичних...

Як голою риторикою й залишилися поки що й заклики, врешті-решт, розв'язати руки ринковим відносинам, якнайшвидше узаконити на ділі приватну власність на землю. «У четвертому кварталі цього року нас чекає гіперінфляція і крах економіки, якщо ми не виробимо власну внутрішню і зовнішню економічну політику і не приступимо до її виконання», — сказав В. Пилипчук (Рівненщина). «Зміниться сама суть економічного управління, як берлінська стіна, впаде й стара система», — вторував йому В. Веретенников (Дніпропетровщина). А заступник голови парламенту В. Гриньов та народний депутат Є. Кушнарьов (обидва — Харківщина) у своїй розповсюдженій серед депутатів і журналістів заяві прямо вказали на охоронців тієї стіни: «Стає все більш очевидним, що існуючі управлінські та господарські структури сприймають завдання становлення незалежності України лише як зміну колишніх союзних відомств на свої, республіканські, із збереженням тих же форм і методів монопольного розпорядження... Кабінет міністрів виявився не готовим до приведення в дію економічних механізмів залучення на споживчий ринок навіть існуючих... ресурсів сільськогосподарської продукції... Необхідно ясно розуміти, що, незважаючи на справді величезні труднощі, які об'єктивно склалися в економіці, у тому числі й внаслідок розвалу Союзу РСР, реальний виробничий і сільськогосподарський потенціал України при розумній економічній політиці, скоординованій з іншими державами колишнього Союзу, безумовно дозволяє уникнути економічної катастрофи й ніяк не дає підстав для панічного очікування голоду».

А далі депутати попереджають: якщо станеться катастрофа, винні управлінські структури, які не можуть (чи не хочуть?) управляти поновому. І додали пакет пропозицій, суть якого зводиться теж до одного: звільніть дорогу ринкові. І якщо зважити, що про ринок у нас тільки говорять, то не такими вже й безпідставними здаються розмови про замаскований «комуністичний заповідник», про саботаж старих сил. У це не хочеться вірити, але доводиться.

...А в орієнтовному графіку, до речі, є проекти законів і про інвестиції, і про акціонерні товариства, і про надання Кабінетові міністрів надзвичайних повноважень, і багато іншого. Добре було б, щоб до їх розгляду депутати все-таки якимось чином приступили. Бо їхній колега В. Козаренко (Луганщина) пожартував вдало: усі ми фахівці з хлібних питань тричі на день, коли їмо. Але ж хліб треба ще й виростити.

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

У Кабінеті міністрів України

«БУДЕ ХЛІБ, БУДЕ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ»

«Хліба вистачить лише до Нового року». Саме з такого невтішного повідомлення розпочав позавчора засідання Кабінету міністрів наш Прем'єр Вітольд Фокін. Про серйозність та надзвичайність ситуації, що склалася, свідчила, зокрема, присутність у залі Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука, провідних наших економістів і журналістів республіканських видань, радіо та телебачення.

Державний міністр з питань аграрної політики та продовольства — Міністр сільського господарства України Олександр Ткаченко, розповідаючи про невідкладні заходи щодо поповнення державних ресурсів зерна та раціонального його використання, намалював картину, яка змусила всіх присутніх в залі здригнутися. Ще б пак, **при державному замовленні в обсязі 17 мільйонів тонн за станом на п'яте вересня цього року закуплено лише 9,6 мільйона тонн зерна**, що на 4,2 мільйона тонн менше порівняно з минулим роком.

До завершення збирання врожаю очікується (за сприятливих умов) довести виконання держзамовлення лише до 12 мільйонів тонн, що поставить Україну на межу краху. Краху усього. Життя. Незалежності. Майбутнього. Адже саме ці недодані 5,2 мільйона змусять закрити державні підприємства, які забезпечують нас м'ясом і молоком. За таких умов невідомо, чи зможе уряд забезпечити хоча б безперебійне постачання хлібом. Уже сьогодні ми з'їдаємо за добу 50 тисяч тонн хлібопродуктів, в той час, як у держзасіки надходить лише 17 тисяч тонн. Якщо сьогодні Верховна Рада не допоможе урядові і не звернеться до селян за допомогою, завтра буде пізно.

Адже для того, щоб закупити зерно на Заході, потрібні кошти, яких в уряду України, на жаль, немає. Тих 2,3 мільйона інвалютних карбованців, які є на його банківському рахунку, за сьогоднішніми світовими цінами, на зерно не вистачить. Доведеться продавати 500 тисяч тонн цукру, 100 тисяч тонн солі, тваринний жир, олію, що призведе до скорочення споживання, наприклад, цукру, на одну людину на 12 кілограмів на рік.

Свій виступ Олександр Ткаченко завершив досить песимістично: «Ми з вами далекі сьогодні від державності, якщо так турбуємося про долю нашої країни».

Оскільки Ткаченко звинуватив у такому скрутному становищі нашої економіки перших осіб облвиконкомів, Фокін попросив до трибуни саме їх.

По черзі, ніби змовившись, голови та заступники голів Хмельницького, Черкаського, Одеського та Дніпропетровського обласних виконавчих комітетів розповіли про ті жахливі умови, в яких опинилися їхні території в цьому році.

Майже всі пропонували підвищити закупівельні ціни, надати їм техніку, а то й просто — відчепитися. Мовляв, більше не дамо. Прем'єр врешті-решт звернувся до них: «Не в цьому основна причина, шановні товариші. Тепер зникли важелі впливу і страх перед Політбюро, на якому колись визначали всі завдання, обов'язкові до виконання. Якби це було два роки тому, вас викликали б туди, на вулицю Орджонікідзе, ви б з партійним квитком прийшли туди. І на тремтячих ногах вийшли б, і сказали — буде 870 тисяч тонн зерна. І без зайвих слів взялися б за справу. А сьогодні...» І тут же навів приклад, який підтвердив, що все залежить від людей. Закарпатська область здала державі зерна на 153 відсотки більше, ніж за держзамовленням, а Львівська замість 130 тисяч тонн за планом продала 200 тисяч.

Як поліпшити заготівлю зерна? Леонід Кравчук запропонував виділити областям промислові та продовольчі товари відповідно до виконання держзамовлення по зерну. Всі погодилися, що треба матеріально зацікавити селян здавати хліб. Для цього виділити додаткову кількість холодильників і телевізорів, автомобілів і товарів легкої промисловості, а також підвищити ціну на здане зерно до біржової.

Хоча ці заходи не зможуть повністю покрити дефіцит зернопродуктів, але частину валюти все-таки допоможуть заощадити.

Щодо самої валюти, на яку закуповуватиметься пшениця за кордоном, вирішено звернутися за нею до промислових підприємств, на рахунках яких її понад 450 мільйонів.

Оскільки Вітольд Фокін впевнений, що більша частина з неї йде на придбання імпортних легкових автомобілів, відео- та радіотехніки, взуття та одягу, і все це дістається «особам, наближеним до імператора», то для робітників ця позика не буде болісною. Зате вони і їхні сім'ї не відчуватимуть недостачі в продуктах харчування і товарах першої необхідності.

Логічним продовженням першого питання стало обговорення проекту постанови Кабінету міністрів України «Про створення на Україні потужностей по випуску цінних паперів», з яким виступив державний міністр з питань інвестиційної політики і будівельного комплексу В. Борисовський.

Власну грошову одиницю слід вводити негайно. Лише вона зможе дещо стабілізувати ринок і поліпшити справи в нашій економіці. Але ця валюта має бути забезпечена не тільки золотим та алмазним запасом, а й промисловими та продовольчими товарами, технікою і ресурсами. Адже лише таке покриття допоможе цьому карбованцю чи гривні стати конвертованими на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Вже в найближчий місяць-два на Україні вводиметься щось на зразок перехідної власної грошової одиниці, своєрідні купони з подвійним захистом, які поступово витіснять з обігу карбованець і замінять його, а через шість—вісім місяців буде замінено на українські гроші. Борисовський продемонстрував зразки цих перехідних купонів і повідомив, що їх друкування вже розпочато у Франції. На території України також будуються підприємства, які виготовлятимуть наші державні гроші та цінні папери.

До ночі тривало засідання уряду. Було розглянуто проекти постанов та рішень про забезпечення народного господарства і населення України паливом та електроенергією в осінньо-зимовий період 1991/92 року, про виробництво та постачання сільськогосподарської техніки і запасних частин до неї підприємствами машинобудування та оборонного комплексу. Розглянуто також проекти Законів України «Про посилення боротьби з організованою злочинністю» та «Про альтернативну (трудову) службу».

Та про що б не говорили урядовці, перше питання не сходило з уст усіх присутніх. Все починалося саме з нього, з хліба.

У перерві засідання один з міністрів згадав знайомий усім нам вислів: «Буде хліб, буде й пісня» і відразу ж перефразував його: «Буде хліб, буде і незалежність».

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Київ.

Телеграфним рядком з Луганська

РІК ЗА ДВА

66-денної відпустки домоглися гірники шахти імені Леніна об'єднання «Луганськвугілля» не страйковим тиском на адміністрацію, а, дякуючи — за вчорашню термінологію, високопродуктивною працею. Це підприємство одне з небагатьох в області, регулярно виконує план. Тож услід за істотним підвищенням зарплати люди цілком заслужено дозволили собі ще одну «розкіш».

ПРИОРЮВАТИ БУДЕ НІЧОГО,

коли реалізується не новий, але за нинішніх обставин сміливий план міської влади — силами підприємств Луганська і сусідніх областей Росії зібрати врожай овочей. Вродило їх нівроку і, можливо, хоч цього року не пропадуть.

ЩО БІЗНЕСУ ДО ПУТЧІВ

Лорд-мер Кардіффа Джеффі Сейнсбері вибрався до Луганська саме 19 серпня. Утім, шеф британського муніципалітету і голова міськради В. Пантюхін, не переймаючись тимчасовими ускладненнями, підписали важливі документи про спільні дії по розвитку малого бізнесу, підприємництва.

«ШУКАЙТЕ ЖІНКУ»

Уп'яте залишилась без технічного секретаря дирекція Луганської універсальної товарної біржі. Причина — не прискіпливий характер «шефа», а... шалені торги, ритм яких не витримують тендітні створіння. Комічна ситуація може перерости в трагічну, якщо чарівні луганчанки до приходу ринку не встигнуть оволодіти ще й мистецтвом діловитості.

ЗАГОВОРИЛИ

Обласна організація Спілки журналістів України теж засудила хунту і прийняла заяву про те, що втручання у роботу редакційних колективів неприпустиме. Дивує лише те, що зовсім недавно шанована організація з філософським спокоєм спостерігала за розправою партійних газет з беззахисними колегами опального «Молодогвардійця».

ТУТ ЗАВЖДИ БУЛА УКРАЇНА

Якою мовою говорив дореволюційний Донбас? За спогадами одного з патріархів Луганська І. Яковлєва про недільні базари, на яких, окрім краму, заможні городяни шукали сільських служниць і наймитів, проблемою останніх було оволодіти російською мовою, бо в селах, населення яких становило 90 відсотків жителів краю, її не знали.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».

Три дні серпня: факти, біль, надія

«ЗГИНУТЬ НАШІ ВОРОЖЕНЬКИ!»,

або Який прапор піднято над Верховною Радою України

Сьогодні синьо-жовтий прапор майорить над Верховною Радою вільної України. Довго й важко здіймався він на офіційну височінь.

Серед тих, хто у тривожні серпневі дні далеко від України міцно тримав древко тоді ще не визнаного всіма синьо-жовтого прапора, були донеччани — В. Нікольський, а також танкіст Р. Алфімов.

...Після інструктажу добровольців полковник, відповідальний за охорону «Білого дому», призначив Нікольського, офіцера у відставці, старшим по охороні входу до підвального приміщення Російського парламенту.

Саме тоді Нікольський звернувся до генерала Лебедя за дозволом закріпити над входом до Російського парламенту національний український стяг. У відповідь почув коротке: «Не тільки можна, а й треба!» Прапор було закріплено поруч з російським.

— А вранці ми співали пісень,— розповідає В. Нікольський.— Коли залунала «Ще не вмерла Україна», до нашого гурту підійшов Ростропович і сказав: «Які класичні слова, яка мелодія!» Ми пояснили великому музикантові, що це національний гімн України. Мстислав Леопольдович пообіцяв обов'язково виконати цей гімн разом з оркестром після перемоги. Звичайно, хлопці тут же переписали йому слова, і він пішов, наспівуючи: «Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці».

Це було 19 серпня, а вранці 20-го вже було не до пісень. До барикад рухалися танки Таманської дивізії. І ось тоді...

— Тримаючи синьо-жовтий прапор, я звернувся до танкістів: «Хлопці, хто з України?» Відгукнулися з третього танку. «Тримай!» Офіцер спіймав прапор і закріпив його на броні.

У колоні поруч з російським національним знаменом замайоріло й українське.

Не знав тоді Василь Нікольський, що саме в тому танку знаходився його земляк Руслан Алфімов. Звичайний хлопець з робітничої околиці, якого тепер на батьківщині не без підстав називають «механік першого танку першого вільного українського фронту».

Через кілька днів саме цей прапор було встановлено над будинком нашої Верховної Ради.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

КОМУ Ж ДІСТАНУТЬСЯ ПАЛАЦИ?

Є в місті Малині дуже дивне місце, яке нагадує осколок Чорнобильської зони: за облупленим парканом куди не глянь — тільки бур'яни, бур'яни й бур'яни. І це — в самісінькому центрі міста. За сто кроків від пам'ятника В. Леніну. А причина цього дива ось у чому. Коли почали утворюватися нові політичні партії, ЦК КПУ припинив будівництво величезного будинку для партапарату Малинського райкому партії. І відтоді все навколо новобудови почало заростати пирієм і кропивою.

До речі, осколок Чорнобильської зони існує і в райцентрі Овруч. І теж навколо недобудованої споруди тепер вже неіснуючого Овруцького РК Компартії України.

Цікаво, кому ж дістануться палаци?

Микола ХРІЄНКО.
Житомирська область.
Фото автора.

Реалії

ЧАС—ГРОШІ—МИЛОСЕРДЯ

Ми є свідками становлення міфу: закордон нам допоможе — нагодує, одягне і взує, підлікує і навчить розуму. А у ділових людей Заходу вже зароджується тривога: чи не летять на вітер кошти? Ми, хоч і сором'язливо, все ж починаємо пізнаватися: там продукти залежались, бо нікому розподілити, там комп'ютери пилом припадають, бо ніде встановити.

Львівський лікар Теофіл Підлисецький півроку тому супроводжував у Сполучені Штати п'ятьох дітей, хворих на лейкоз. Там і познайомився з доктором П. Козицьким. Незабаром подружжя Козицьких уперше прибуло на Україну на відкриття обласної спеціалізованої лікарні у Львові. Пан Козицький оглядав лікарню і робив нотатки у своєму записнику, а недавно знову приїхав до Львова з відповідним обладнанням, інструментами, матеріалом, зокрема, штучними суглобами.

Майже всі витрати на обладнання та поїздку — близько ста тисяч доларів, — взяла на себе сім'я Козицьких. Частину — американські фірми, які охоче відгукнулися, дізнавшись, що це для України — «там, де Чорнобиль».

Лікарі Львівщини підготували хворих до операцій, і відразу по приїзді П. Козицький проконсультував 70 чоловік. Він поселився у цій же лікарні, аби бути ближче до хворих.

— На жаль,— каже головний лікар О. Мендюк,— частина апаратури, яку свого часу прислали з-за кордону, не функціонує з різних причин. Та я вважаю, що це оптимальний варіант лікарської допомоги, коли вона адресована конкретним людям за конкретних обставин. Тепер думаємо, як налагодити випуск якісних штучних суглобів зусиллями спільних підприємств.

Доктор Козицький повертається до США, а львівські лікарі й надалі робитимуть унікальні операції з допомогою подарованої апаратури. Їхній професіоналізм американський колега оцінив дуже високо.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Телеграфним рядком з Черкас

СВЯТО ЧЕРКАСЬКОГО КОША

два дні відзначали на стадіоні мешканці міста. У ньому взяли участь кінноспортивний театр із Запоріжжя «Січ», народний самодіяльний ансамбль з Червоної Слободи «Козаки-черкащани», кіннотникиспортсмени з місцевого колгоспу імені Леніна, дівчата з педінституту та медучилища.

ТРИВОЖНА НОВИНА

В обласному центрі виявлено особу, хвору на СНІД. Медики звернулися до представників влади і правоохоронних органів з проханням посприяти примусовому обстеженню всіх соціальних груп ризику.

ДО ІМЕНИН НЕ ДОЖИТИ

Заснована восени 1990 року газета «Черкаси», колишній орган Черкаського міськкому КПРС, а нині міська громадсько-політична, схоже, не доживе до свого дня народження: скінчилися гроші. Колектив оголосив себе її засновником і гарячково шукає спонсорів.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Це ж треба!

ЗНАВ БИ ЛЕВІТАН,

автор картини «Золота осінь», що у перебудовчий час вино з такою назвою нарешті перестануть виготовляти.

Часи міняються, славнозвісний Указ пірнув у минуле, і все повертається «на круги своя». Липовецький завод продовольчих товарів знову налагодив виробництво міцних напоїв, проте класичної «Зосі», себто «Золотої осені», серед них немає. Натомість пропонуються десертний напій «Яблуко» та напівсолодкий настій «Ренет перцевий».

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

Ф/(

6 вере... вітрин... пілоти. ... та «Хор...

ГР...

РЕ...

В...

акти, біль, надія

ТЬ НАШІ ЕНЬКИ!»,

д Верховною Радою України

Не тільки мо-
!» Прапор бу-
поруч з ро-

і ми співали
овідає В. Ні-
Коли залунала
а Україна», до
підійшов Рост-
вав: «Які кла-
ка мелодія!»
еликому музи-
національний
Мстислав Лео-
обіцяв обов'яз-
цей гімн разом
ісля перемоги.
ці тут же пе-
слова, і він
ючи: «Згинуть
ки, як роса на

серпня, а вран-
було не до
икад рухалися
кої дивізії. І

— Тримаючи синьо-жовтий прапор, я звернувся до танкістів: «Хлопці, хто з України?» Відгукнулися з третього танку. «Тримай!» Офіцер спіймав прапор і закріпив його на броні.

У колоні поруч з російським національним знаменом замайоріло й українське.

Не знав тоді Василь Нікольський, що саме в тому танку знаходився його земляк Руслан Алфімов. Звичайний хлопець з робітничої околиці, якого тепер на батьківщині не без підстав називають «механік першого танку першого вільного українського фронту».

Через кілька днів саме цей прапор було встановлено над будинком нашої Верховної Ради.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

НУТЬСЯ ПАЛАЦИ?

Є в місті Малині дуже дивне місце, яке нагадує осколок Чорнобильської зони: за облупленим парканом куди не глянь — тільки бур'яни, бур'яни й бур'яни. І це — в самісінькому центрі міста. За сто кроків від пам'ятника В. Леніну. А причина цього дива ось у чому. Коли почали утворюватися нові політичні партії, ЦК КПУ припинив будівництво величезного будинку для партапарату Малинського райкому партії. І відтоді все навколо новобудови почало заростати пирієм і кропивою.

До речі, осколок Чорнобильської зони існує і в райцентрі Овруч. І теж навколо недобудованої споруди тепер вже неіснуючого Овруцького РК Компартії України.

Цікаво, кому ж дістануться палаци?

Микола ХРІЄНКО.
Житомирська область.
Фото автора.

лії

МИЛОСЕРДЯ

робив нотат-
записнику, а
приїхав до
овідним облад-
ументами, ма-
рема, штучни-

витрати на
поїздку —
тисяч доларів,
себе сім'я Ко-
ну — амери-
які охоче від-
вшись, що це
— «там, де

щини підготу-
о операцій, і
ізді П. Кози-
ультував 70
оселився у цій
би бути ближ-

, — каже го-
О. Мендюк, —

частина апаратури, яку свого часу прислали з-за кордону, не функціонує з різних причин. Та я вважаю, що це оптимальний варіант лікарської допомоги, коли вона адресована конкретним людям за конкретних обставин. Тепер думаємо, як налагодити випуск якісних штучних суглобів зусиллями спільних підприємств.

Доктор Козицький повертається до США, а львівські лікарі й надалі робитимуть унікальні операції з допомогою подарованої апаратури. Їхній професіоналізм американський колега оцінив дуже високо.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Телеграфним рядком з Черкас

СВЯТО ЧЕРКАСЬКОГО КОША

два дні відзначали на стадіоні мешканці міста. У ньому взяли участь кінноспортивний театр із Запоріжжя «Січ», народний самодіяльний ансамбль з Червоної Слободи «Козаки-черкащани», кінотники-спортсмени з місцевого колгоспу імені Леніна, дівчата з педінституту та медучилища.

ТРИВОЖНА НОВИНА

В обласному центрі виявлено особу, хвору на СНІД. Медики звернулися до представників влади і правоохоронних органів з проханням посприяти примусовому обстеженню всіх соціальних груп ризику.

ДО ІМЕНИН НЕ ДОЖИТИ

Заснована восени 1990 року газета «Черкаси», колишній орган Черкаського міськкому КПРС, а нині міська громадсько-політична, схоже, не доживе до свого дня народження: скінчилися гроші. Колектив оголосив себе її засновником і гарячково шукає спонсорів.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Це ж треба!

ЗНАВ БИ ЛЕВІТАН,

автор картини «Золота осінь», що у перебудовчий час вино з такою назвою нарешті перестануть виготовляти.

Часи міняються, славнозвісний Указ пірнув у минуле, і все повертається «на круги своя». Липовецький завод продовольчих товарів знову налагодив виробництво міцних напоїв, проте класичної «Зосі», себто «Золотої осені», серед них немає. Натомість пропонуються десертний напій «Яблуко» та напівсолодкий настій «Ренет перцевий».

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

ФІЄСТА ПОВІТРЯНИХ КУЛЬ

6 вересня на стадіоні «Динамо» у Києві відбулася фієста повітряних куль. Своє майстерність демонстрували спортсмени-пілоти. У святковому концерті взяли участь ансамблі «Академія» та «Хортиця» із Запоріжжя.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Усьо чотко!

ГРОШІ НЕ ПАХНУТЬ — ВИПРОМІНЮЮТЬ

Д... ситуація скл... в забрудненому радіонуклідами Коростені Житомирської області. Як повідомив голова надзвичайної комісії з чорнобильських питань Коростенського міськвиконкому О. Зінюк, Житомирський облвиконком виділив цього року понад мільйон карб...ванців на ...активацію мі... Та облкс...осп не поспішає забезпечити райцентр потрібними матеріалами. У Житомирі сформовано новий трест «Житомирдезактивація», яким керує В. Курочка. Конкретних справ за цим трестом поки що не помічено.

А такі проблеми, як, скажімо, роз'яснення Закону про статус і соціальний захист громадян, котрі постраждали внаслідок чорнобильської аварії... В облвиконкомі, наприклад, ніяк не можна з'ясувати, чи сплачуватимуть компенсацію, передбачену статтею 32 Закону тим, хто бажає переселитися. Не зрозуміло також, скільки ж треба прожити в місті, щоб мати право на так зване добровільне гарантоване відселення.

Словом, закони є, гроші виділяють, а користі від усього цього — ніякої.

Віктор ВАСИЛЬЧУК,
журналіст.

Таке життя

РЕКОРД — 580 СНАРЯДІВ

Тільки за два дні роботи на спорудженні ставків у колгоспі «Авангард» Нижньосірогозького району бригада скреперистів установила своєрідний рекорд — вигорнула на поверхню 580 снарядів. Спеціалісти стверджують, що вони — німецького виробництва і пролежали у землі майже 45 років.

Від небезпечних знахідок після Великої Вітчизняної війни під Сірогозами загинуло майже 40 мирних жителів. Та керівництво не враховує специфіку умов праці механізаторів і не платить їм більше, ніж передбачено у звичайних випадках.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Знай наших!

ВІК ЖИВИ — ВІК ЧИТАЙ

Живе у Забарівці Палажка Родіонівна Куценко. Має 6 онуків, 9 правнуків, 6 праправнуків. Свій 104-й серпень Палажка Родіонівна зустріла, як завжди. Вона першою в сім'ї перечитує свіжі газети та журнали, активно слухає радіо. Причому ще років два тому читала без окулярів. Прочитане й почуте тут же переповідає сусідам. Та й свого, пережитого, вистачає, є що розповісти — і на панів працювала, і на колгосп. А пам'ять бабуся має гостру і свіжу, тож послухати її розповіді завжди цікаво.

Віктор БОЖОК.
Корюківський район Чернігівської області.

Ракурс

ХТО ДОПОМОЖЕ ЗНЕДОЛЕНИМ?

До Фонду милосердя Києва звертаються за допомогою малозабезпечені, одинокі пенсіонери, інваліди, важкохворі, яким потрібна складна операція чи лікування за кордоном. Але можливості Фонду аж занадто скромні. А чому Міністерство охорони здоров'я не має спеціального резерву коштів (у тому числі й валютних), щоб надавати допомогу тим, чиє здоров'я в загрозливому стані?

Анатолій САВЧУК.

Телеграфним рядком з Чернівців

ЖОВТО-БЛАКИТНА ЯРОВИЦЯ

На найвищій вершині Буковинських Карпат — горі Яровиці — замайорів синьо-жовтий прапор. Піднято його з ініціативи обласного Товариства української мови імені Т. Шевченка та НРУ, до яких приєдналися посланці українського товариства «Славутич» з Москви та Товариства російської культури імені Сахарова з Чернівців.

ЦЕНЗУРА ДЛЯ АМУРА

В області почав діяти новостворений підрозділ управління внутрішніх справ — так звана «моральна міліція». Вона зобов'язана запобігати появі й прокату фільмів порнографічного змісту, боротися з проституцією тощо.

ЛЕНІНСЬКИМ ШЛЯХОМ

Хвиля демонтажу пам'ятників вождеві докотилася й до Чернівців. На минулій сесії після гарячих дискусій прийнято рішення не демонтувати монумент Леніну, а перенести його на задвірки краєзнавчого музею і там зберегти для нащадків. Поряд з ним опиняться увічнені в бронзі його соратники.

ПРИБУЛИ ДОНЧАКИ

З Краснодарського краю прибули на Буковину козаки, щоб уклонитися могилам своїх предків, які загинули тут під час прориву генерала Брусилова у 1916 році. На місці поховання гості встановили привезені з собою хрести, відслужили молебень і щиро подякували місцевим жителям за догляд козацьких могил.

ДО ЄЛІСЕЄВСЬКОГО ХОДИТИ НЕ ТРЕБА

Початок осені, а на чернівецьких прилавках з'явилися червонобокі смачні... суниці, вирощені на плантаціях спільного буковино-італійського підприємства. Зарубіжна технологія дозволяє знімати врожаї чудової ягоди з весни до передзим'я. Правда, ціна теж чудова — 16 карбованців за кілограм.

НЕЗАЛЕЖНА «БУКОВИНА»

Відновився випуск колишнього органу Чернівецького обкому КПУ — газети «Радянська Буковина». Часопис оголосив себе незалежним виданням і перестав бути «радянським», назвавшись просто «Буковина».

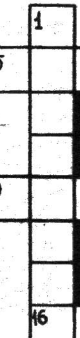
Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».

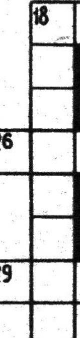
К

У ниніц
році на
ше буде
Ужгородс
цею-інтер
студіюють
математи
гічного с
ж відтеп
кладатим
області.
чального
вість вип
вважати
родського

Та й в

К

По гор
ретиків і
ні племе
порт у С
мета у п
напряму.
міра дов
27. Моро
Розширен

По вер
пута. 4. П
голя. 7. Р
частина «
Гранични
ричної сп
кам'яним
бовим ок

ВІДПО
ОПУБЛ

По гор
4. Шель
балка. 1
13. Еол.
да». 16.
Номер. 2
24. Приди
Гандзя. 3
ка. 36. Ба
фема. 39

По вер
ра. 2. Ква
4. Шкуро
кетер. 7.
18. Лак. 1
23. Вело
Половина
ба. 31. Ре
35. Арес.

…А ПОВІТРЯНИХ КУЛЬ

…стадіоні «Динамо» у Києві відбулася фієста по… Свою майстерність демонстрували спортсмени… …вому концерті взяли участь ансамблі «Академія» Запоріжжя.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

— Усьо чотко! —

…ШІ НЕ ПАХНУТЬ — …ПРОМІНЮЮТЬ

…ія скл… в … радіонуклідами …мирської облас… …ив голова над… …ії з чорнобиль… Коростенського … О. Зінюк, Жи… …блвиконком ви… …ку понад міль… …в на …зактива… …блкс… …осп не …печити райцентр …еріалами. У Жи… …мовано новий …рдезактивація», … Курочка. Конк… …а цим трестом …мічено.

…блеми, як, ска… …ння Закону про статус і соціальний захист громадян, котрі постраждали внаслідок чорнобильської аварії... В облвиконкомі, наприклад, ніяк не можна з'ясувати, чи сплачуватимуть компенсацію, передбачену статтею 32 Закону тим, хто бажає переселитися. Не зрозуміло також, скільки ж треба прожити в місті, щоб мати право на так зване добровільне гарантоване відселення.

Словом, закони є, гроші виділяють, а користі від усього цього — ніякої.

Віктор ВАСИЛЬЧУК, журналіст.

— Таке життя —

…РД - 580 СНАРЯДІВ

… дні роботи на …авків у колгос… … Нижньосіро… …у бригада скре… …вила своєрід… … вигорнула на …снарядів. Спеціа… …кують, що вони … виробництва і …землі майже 45 … …нних знахідок після Великої Вітчизняної війни під Сірогозами загинуло майже 40 мирних жителів. Та керівництво не враховує специфіку умов праці механізаторів і не платить їм більше, ніж передбачено у звичайних випадках.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України». Херсон.

— Знай наших! —

…ЖИВИ — ВІК ЧИТАЙ

…рівці Палажка …нко. Має 6 ону…, 6 праправну… …серпень Палаж… …устріла, як зав… …ою в сім'ї пе… …азети та журна… …хає радіо. При… … два тому чи… …ів. Прочитане й почуте тут же переповідає сусідам. Та й свого, пережитого, вистачає, є що розповісти — і на панів працювала, і на колгосп. А пам'ять бабуся має гостру і свіжу, тож послухати її розповіді завжди цікаво.

Віктор БОЖОК. Корюківський район Чернігівської області.

— Ракурс —

…ДОПОМОЖЕ ЗНЕДОЛЕНИМ?

…лосердя Києва …допомогою ма… …одинокі пен…, важкохво… …а складна опе… …ння за кордо… …ливості Фонду …омні. А чому Міністерство охорони здоров'я не має спеціального резерву коштів (у тому числі й валютних), щоб надавати допомогу тим, чиє здоров'я в загрозливому стані?

Анатолій САВЧУК.

Телеграфним рядком з Чернівців

ЖОВТО-БЛАКИТНА ЯРОВИЦЯ

На найвищій вершині Буковинських Карпат — горі Яровиці — замайорів синьо-жовтий прапор. Піднято його з ініціативи обласного Товариства української мови імені Т. Шевченка та НРУ, до яких приєдналися посланці українського товариства «Славутич» з Москви та Товариства російської культури імені Сахарова з Чернівців.

ЦЕНЗУРА ДЛЯ АМУРА

В області почав діяти новостворений підрозділ управління внутрішніх справ — так звана «моральна міліція». Вона зобов'язана запобігати появі й прокату фільмів порнографічного змісту, боротися з проституцією тощо.

ЛЕНІНСЬКИМ ШЛЯХОМ

Хвиля демонтажу пам'ятників вождеві докотилася й до Чернівців. На минулій сесії після гарячих дискусій прийнято рішення не демонтувати монумент Леніну, а перенести його на задвірки краєзнавчого музею і там зберегти для нащадків. Поряд з ним опиняться увічнені в бронзі його соратники.

ПРИБУЛИ ДОНЧАКИ

З Краснодарського краю прибули на Буковину козаки, щоб уклонитися могилам своїх предків, які загинули тут під час прориву генерала Брусилова у 1916 році. На місці поховання гості встановили привезені з собою хрести, відслужили молебень і щиро подякували місцевим жителям за догляд козацьких могил.

ДО ЄЛІСЄЄВСЬКОГО ХОДИТИ НЕ ТРЕБА

Початок осені, а на чернівецьких прилавках з'явилися червонобокі смачні... суниці, вирощені на плантаціях спільного буковинсько-італійського підприємства. Зарубіжна технологія дозволяє знімати врожаї чудової ягоди з весни до передзим'я. Правда, ціна теж чудова — 16 карбованців за кілограм.

НЕЗАЛЕЖНА «БУКОВИНА»

Відновився випуск колишнього органу Чернівецького обкому КПУ — газети «Радянська Буковина». Часопис оголосив себе незалежним виданням і перестав бути «радянським», назвавшись просто «Буковина».

Василь БАБУХ, власний кореспондент «Голосу України».

— Вересневі новосілля —

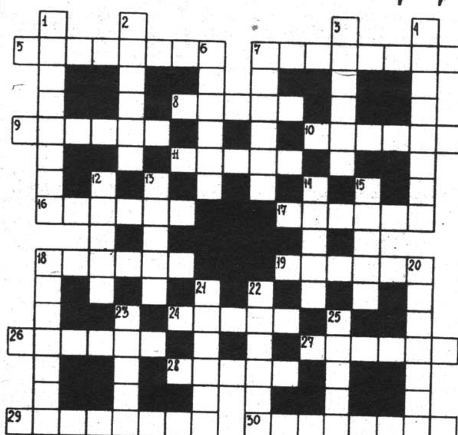
КЛЮЧІ ДО ВУЗУ

У нинішньому навчальному році на Закарпатті їх найлегше буде одержати вихованцям Ужгородського технічного ліцею-інтернату, де поглиблено студіюються предмети фізико-математичного та хіміко-біологічного спрямування. До того ж відтепер ці дисципліни викладатимуть провідні науковці області. Такий підхід до навчального процесу дає можливість випускні іспити ліцеїста вважати вступними до Ужгородського університету.

Та й взагалі, цьогорічне Закарпаття багате на новосілля: створено два нових ліцеї на базі колишніх професійно-технічних училищ, одне з яких — Виноградівське — готуватиме спеціалістів-аграрників, у тому числі й фермерів, а Мукачівське — сучасних фахівців-промисловців. Ужгородська обласна школа юних менеджерів відкрила свої філії в інших населених пунктах нашого регіону.

Микола ГОРВАТ, власний кореспондент «Голосу України». Ужгород.

КРОСВОРД

По горизонталі: 5. Визначний радянський вчений, один з теоретиків і організаторів підкорення космосу. 7. Молода. 8. Давні племена на території нинішньої України. 9. Катіон. 10. Місто-порт у Сибіру. 11. Давньоруська монета. 16. Зображення предмета у певній перспективі. 17. Відрізок визначеної довжини і напряму. 18. Холодна зброя. 19. Племінниця. 24. Дометрична міра довжини. 26. Богиня кохання і краси у римській міфології. 27. Морока. 28. Творча манера митця. 29. Вимерлий плазун. 30. Розширений виклад плану майбутньої книги.

По вертикалі: 1. Міра обсягу. 2. Марка автомобіля. 3. Залізні пута. 4. Продавець старих речей. 6. Персонаж повісті М. В. Гоголя. 7. Різновид мінералів групи амфіболів. 12. Найбільш діюча частина колективу. 13. Хімічний елемент. 14. Рід чагарника. 15. Граничний час. 18. Визначний вчений, творець теорії геліоцентричної системи світу. 20. Музичний твір. 21. Короткий спис з кам'яним або металевим наконечником. 22. Рак з непарним лобовим оком. 23. Газ. 25. Театральна атрибутика.

Склала Лариса ПРОКОПЕНКО.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, ОПУБЛІКОВАНИЙ 4 ВЕРЕСНЯ

По горизонталі: 1. Анекдот. 4. Шельменко. 8. Рак. 9. Рибалка. 10. Шут. 12. Горішок. 13. Еол. 14. Купон. 15. «Шкода». 16. Тупик. 17. Дуля. 20. Номер. 21. «Перець». 22. Бик. 24. Придворов. 28. Копил. 29. Гандзя. 32. Хронос. 33. Задавака. 36. Баня. 37. Пилип. 38. Анафема. 39. Опара. 40. Парад.

По вертикалі: 1. Абракадабра. 2. Квасоля. 3. Трагікомедія. 4. Шкуродер. 5. Лапша. 6. Мушкетер. 7. Омелько. 11. Терпець. 18. Лак. 19. Шпроти. 20. Народ. 23. Велосипед. 25. Овсов. 26. Половина. 27. Каланча. 30. Зваба. 31. Ребро. 32. Ха. 34. Адам. 35. Арес.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

— Пригода —

ТЕПЛОХІД «ЗАКУПОРИВ» РІКУ

Теплохід «Росток», який належить Радянському Дунайському пароплавству, «закупорив» Сулинське гирло Дунаю, що відзначається інтенсивним судноплавством.

Ущерть завантажене судно раптом втратило управління і його відразу розвернуло течією поперек гирла. Оскільки воно не дуже широке, теплохід уткнувся носом і кормою в берег та прострівну мілину, утворивши гатку. Під натиском води судно почало давати крен, і його капітан В. Олександров скомандував екіпажеві негайно залишити «Росток». І правильно зробив, бо незабаром судно поглинули води Дунаю.

Втрата судна та вартість імпортного вантажу складуть значну суму, до якої слід додати вартість тривалої «закупорки» Сулинського гирла. Отож власники гирла — румуни — мають намір виставити свій рахунок. Рятівна група поспішає швидше підняти «Росток», бо вислів «час — гроші» за такої ситуації набув свого прямого змісту.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України». Ізмаїл Одеської області.

ПОГОДА

11—12 вересня по Україні без опадів, лише 12 вересня у північній половині подекуди невеликий короткочасний дощ. Вітер південно-західний з переходом на північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 18—25, вночі 8—14 градусів.

По Київській області сьогодні вдень без опадів. Вітер південно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 20—25 градусів.

Черговa по випуску номера Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 446-61-13.

НЕПРОСТЕ СТАНОВЛЕННЯ

РОЗДУМИ СПЕЦІАЛІСТА

Програму Шаталіна-Явлінського викладають у Гарвардському університеті США. На жаль, якщо українська програма й відома на Заході, то в урізаному варіанті.

Всі ми смертні. Якщо хтось тепер помирає, то залишає після себе дітям не гроші, а мильні бульбашки, папірці... А хотілося б залишити реальні цінності — тож дайте мені і мільйонам інших громадян таку можливість. Головний шлях до цього — приватизація.

Чи можна ставити підприємству в заслугу його високорентабельну роботу? Я б боявся стверджно відповісти на це запитання — адже дуже часто сьогодні великий прибуток мають ті, кому вдалося «пробити» в кабінетах чиновників прийнятну ціну на свої товари...

МОЇ роздуми — для людей мислячих, розсудливих, раціональних. Вірю, що людський розум візьме гору над емоціями. Ідеологічні облуди спадуть з наших очей. Я — економіст. І хотів би говорити насамперед як економіст. Розумію, це не завжди вдасться. Надто багато питань, які хочу порушити, мають політичне забарвлення. У моїх роздумах це виявиться особливо, але обминути політичні аспекти проблеми в даному разі неможливо.

У роздумах не обійду багатьох людей, включаючи депутатський корпус республіки. Не сприймайте це як образу. Спроби моїх оцінок стосуються не людей, а їх поглядів, підходів, дій, рішень. Давайте разом розмірковувати, а головне — діяти.

БОЛДИНСЬКА ОСІНЬ

МИНУЛОГО року (перша половина жовтня) прожив чудових два тижні. Це була свого роду болдинська осінь. Повірте, захист докторської дисертації (у Московському університеті) не викликав у мене такого піднесення, як робота над Програмою переходу Української РСР до ринкової економіки. Даруйте за нескромність, але в принциповому плані це хороший документ, навіть унікальна розробка, якої ніколи не мав ні Союз, ні жодна з республік. Програму Шаталіна-Явлінського викладають у Гарвардському університеті США. На жаль, якщо українська програма й відома на Заході, то в урізаному варіанті, який потрапив до парламенту. Документ, у розробці якого я брав участь, мав трохи інший вигляд і обсяг. Можливо, цим пояснюється несприйняття окремими депутатами його певних принципових положень, насамперед програми швидкого і менш болісного запуску ринкових механізмів. Прикро, але її не змогли чи не захотіли зрозуміти навіть деякі титуловані економісти. Програмі вже скоро виповниться рік. І вона вже давно мала втілюватись у життя. Але в багатьох відношеннях віз і нині там.

Тож предметом сьогоднішньої розмови хотів би обрати проблему, яка, на мій погляд, стала в перший ряд за важливістю і можливістю її найшвидшої реалізації.

ЕКОНОМІЧНІ І ПОЛІТИЧНІ СВОБОДИ: ЩО В ОСНОВІ!

ПРИВАТИЗАЦІЯ. Чому так гостро стоїть питання її першочергового здійснення? Які причини у населення Львівщини підтримувати обрані ними демократичні Ради? Відповідаю як один із виборців: у мене нема економічних причин підтримувати нову владу. Вони суто ідеологічні. Щоправда, багато людей сподіваються, що в економічному плані стане краще, але ці надії, на жаль, поки що не виправдовуються. Але чи довго можна втриматись на ідеї, якою б чудовою вона не була? Ідея має дістати реальне економічне наповнення.

Політика і економіка тісно зв'язані між собою. Між ними можливий і допустимий певний часовий розрив. Але він не може бути тривалим. Політичні процеси на Львівщині пішли далеко вперед. Цього не скажеш про економічні. І мова йде не про економічний стан, а про становлення, зародження паростків майбутнього економічного устрою України.

Що може зробити необоротним процес політичної демократизації? Тільки власна економічна база. Зробіть мільйони громадян республіки реальними власниками засобів виробництва. Чи можливі в таких умовах відступи назад у політиці, чи будуть громадяни з економічних причин підтримувати розвиток політичних процесів, результатом яких стало б не декларовані, а реальне перетворення людей у господарів засобів виробництва? Для мене відповідь очевидна.

Світ не придумав більш демократичного інституту, ніж прямі таємні вибори. Але в нас він часто не спрацьовує. Голоси виборців можна купити шматком ковбаси, пляшкою горілки, банкою згущеного молока, загрозою не дати колгоспникам коней, щоб зорати город, тощо. Подібні приклади були і є. Ми часто готові цілувати руки і виконувати волю чиновника, який «втішив» нас палкою ковбаси на виборах. Така ситуація неминуче виховує рабську психологію.

А яка людина може вільно виражати свої політичні погляди, не боячись можливих негативних наслідків для себе? Тільки економічно вільна людина, яку неможливо позбавити засобів існування, а отже, «купити» в неї голос. Такою людиною може бути тільки власник. Спробуйте «видушити» у власника потрібні вам голоси, якщо ваша політична платформа його не влаштовує. В таких умовах насмілюся стверджувати, що голосування відбиває реальні погляди і вподобання виборців.

Ще одна обставина. Типово ринковим сектором економіки є той, що грунтується на приватній власності. Саме вона забезпечує реальну свободу підприємництва як невід"ємну характеристику ринкового типу економічного устрою. Державні підприємства такої свободи не мають. Ми вже пробували її дати. Що з цього вийшло — добре відомо. У вас є любимий собака, якого ви тримаєте на метровому ланцюгу. Ви виявили благородне прагнення і вирішили дати собаці свободу — подовжили ланцюг до трьох метрів. Але скільки не збільшуй поводок — все одно собака залишається на прив'язі. Чи не нагадує це спроби дати самостійність державним підприємствам? Адже власність державна. А як хочеться власнику, точніше, уповноваженому органу, командувати «собакою»! Він цю техніку добре опанував, іншої не знає або не хоче знати. Спробуйте ж командувати приватним власником. Він цього не потерпить. Навіть у застійні часи у власній квартирі ви дозволяли собі недозволене: слухати «ворожі голоси», читати самвидавну літературу. І хоч не повною мірою, але ви були захищені власністю від тотального втручання у ваше життя.

ЗРЕШТОЮ, пам'ятаю події, пов'язані з останнім страйком у республіці. Згадую розсудливі, спокійні, зважені заяви, звернення заступника голови Львівської обласної Ради народних депутатів Миколи Гориня і першого заступника голови Ради і виконкому Степана Давимуки із закликом до працівників підприємств Львівщини не страйкувати. Та для деяких колективів ці звернення були марними. В наших умовах людей досить легко підняти на страйк. Чи стануть так просто страйкувати громадяни-власники? Навряд. Господар зацікавлений у політичній та економічній стабільності. Йому нічого розхитувати й без того хистку лаву. На страйк він піде в одному разі: коли виникне реальна загроза його інтересам як власника. Думаю, і склад парламенту буде дещо іншим, якщо з'являться мільйони громадян-власників. Вони обиратимуть членів парламенту, що зможуть відстояти їх інтереси, розробляти і реалізувати політику, яка забезпечила б економічну й політичну стабільність у державі.

Відомо, що ми дуже часто любимо прикриватися фразами про захист інтересів людей, їх добробут. Нині виникає нагальна потреба в такому захисті, а головне, існує можливість його, причому не декларованого, а реального.

Цілком розумію людей, які прагнуть за всяку ціну отоварити свої гроші, а точніше, папірці. З позиції окремих громадян це іноді вдається. Дайте хабар — і маєте змогу придбати потрібний вам товар. Але з позицій всього населення республіки це вже неможливо. Дві третини грошей не можуть бути отовареними на споживчому ринку. І вони постійно знецінюються. Тож дайте людям можливість зберегти зароблені нелегкою працею доходи! Пам'ятаєте, що трапилось з доходами громадян 2 квітня 1991 року? Ціни підскочили вдвічі-тричі, а заощадження компенсували тільки на 40 відсотків. Не повністю відшкодовано втрати в поточних доходах внаслідок підвищення цін. Чому ж ви, народні депутати, не відкриєте для своїх виборців новий, майже невідомий для наших громадян, ринок — засобів виробництва. І тим самим н[е] даєте їм реальної можливості захистити свої доходи від галопуючої інфляції? На споживчому ринку товарів сьогодні більше немає. Невже у вас не виникає відчуття недопустимості подальшого зволікання у цій справі?

Усі ми смертні. Якщо хтось тепер помирає, то залишає після себе дітям не гроші, а мильні бульбашки, папірці, якими можна хіба що стіни туалетів обклеювати. А хотілося б залишити їм реальні цінності. Тож дайте мені і мільйонам інших громадян таку можливість. Головний шлях до цього — приватизація.

ЧОМУ ЗАТРИМУЮТЬСЯ «ПОЛОГИ»!

ПРИВАТИЗАЦІЯ триває в Росії, Прибалтиці, Білорусії, інших республіках, тільки не на Укр[illegible]і, як мені не прикро про[illegible]говорити, не у Львівській області. Хіба якісь закони забороняли це робити ще торік? Я таких заборон не знаю. Відчуваю, що багато читачів згадають прийняту парламентом республіки постанову «Про захист суверенних прав власності УРСР». Можна погодитись із головною ідеєю постанови — заборонити до прийняття відповідного закону неконтрольоване набуття фізичними та юридичними особами з-за меж республіки прав власності на території республіки (по відношенню до функціонуючих державних структур). Одночасно серйозно обмежено можливості приватизації взагалі. Один із пунктів постанови гласить: «Встановити мораторій на території республіки на будь-які зміни форм власності і власника державного майна, ініціаторами і учасниками яких є органи державної влади і управління».

Шановні депутати, таке обмеження виправдане на кілька місяців, але ж скоро рік спливе! Невже за цей час не можна було підготувати закон про роздержавлення? Це один із принципово важливих законів, покликаних створити ринкове середовище в республіці.

Хочу трохи ширше торкнутися законотворчої діяльності Верховної Ради республіки. Коли слухаю сесії парламенту і читаю прийняті ним

закони, у мене складається враження, що приймаються не ті закони (суджу не про зміст — не про це мова). Закон про міліцію важливий? Безумовно. Про церкву? Так. Але невже вони не могли почекати ще рік чи два? Наш народ терплячий. Але не до безмежності. І якщо терпець урветься, то не стане розбиратись, яким прапором прикривається його обранці.

Чув заяви про те, що певні закони не розглядаються, бо їх проекти не виносяться на сесії парламенту. Хочу у зв'язку з цим зробити закид опозиції. Пам'ятаю, як всього за два тижні під керівництвом В. Фокіна і В. Пилипчука була розроблена серйозна програма переходу України до ринку. Що заважало і що заважає сьогодні зібрати спеціалістів республіки на ту ж базу Кабінету міністрів у Пущі-Водиці і підготувати під єдину платформу погоджені між собою проекти необхідних законів? Це робота кількох тижнів. Хіба в нас бракує фахівців? Хіба немає бажаючих допомогти у цій справі на Заході? Не можу знайти відповіді на ці питання.

Деякі представники нових органів влади вважають, що процеси приватизації проводити неможливо, оскільки відсутній відповідний закон. Так, його нема. Але це не може бути виправданням бездіяльності. Це порочне коло має бути розірваним.

РИНКУ

ПРО НАБОЛІЛЕ

ЩО КРАЩЕ: прийняти гірший закон і постійно його уточнювати чи забезпечити певну законодавчу стабільність? Я схиляюся до другого варіанта. Нині багато директорів підприємств не знають, як їм поводитися в тій чи іншій ситуації. Господар хоче дбати про перспективу. Та годі про неї думати. Він не знає, які нові укази Президента Союзу, закони союзного чи українського парламенту чи зміни до них до завтра чекають. А ми дивуємось, звідки таке прагнення урвати сьогодні побільше? Якщо не податок на продаж, то обмеження рентабельності, оподаткування продажу валюти, інше. Дуже шкодять цінові ножиці, непогодженість законів союзних із законами України. Часто місцеві органи влади використовують їхні положення, які є найгіршими, гасять ініціативу, нові форми підприємництва, зародження і розвиток нових ринкових структур.

До чого я веду? Україна не має досвіду приватизації. Хоча б з цієї причини закон про роздержавлення виявиться сирим, його доведеться постійно уточнювати. То чи не краще вже сьогодні почати приватизацію, набити руку, обкатати варіанти, наробити помилок (не помиляється той, хто нічого не робить) з тим, щоб урахувати цей досвід при розробці відповідного закону.

ЗА погодженням із керівництвом Львівської області я підготував проект постанови Верховної Ради України, який вніс у Президію народний депутат Ігор Юхновський. Звертаюсь до Голови Верховної Ради. Шановний Леоніде Макаровичу! Пам'ятаєте, під час перебування на Львівщині ви обіцяли підтримати ідею проведення в області експериментів. Область готова до одного з них. Трудові колективи ряду підприємств виступили з ініціативою перетворення державних підприємств у колективні, акціонерні, у товариства з обмеженою відповідальністю. Разом із представниками трудових колективів і групою спеціалістів я займався розробкою відповідних документів, виходячи при цьому з положень відповідного розділу Програми переходу до ринку. В проекті постанови передбачалося направити у парламент матеріали по кожному роздержавленому підприємству з тим, щоб урахувати їх при розробці відповідного закону. Однак рішення з даного питання досі не прийнято. А дуже шкода.

Заздрю населенню Росії, бо обраний ним парламент постійно йде з випередженням. Уперше в науковців республіки з'явилася нині можливість серйозно й реально попрацювати над вирішенням практичних питань. І не для захисту дисертацій, а заради справи. Здавалося б, у нас можливостей для творчих пошуків, як ніде в світі. Однак це тільки потенційні можливості. Настає сильне розчарування, опускаються руки, коли спроби зробити певні речі виявляються марними. Шановні депутати, чи не здається вам, що багато талановитих людей можуть покинути Україну? А що їм тут робити, коли ми тупцюємо на місці, коли ініціатива гаситься? А може, комусь так і хочеться: позбудемось неспокійних людей і все повернеться в болото застою?

ХОЧУ зробити закид не тільки парламенту, а й місцевим органам влади. Постанова Верховної Ради України хоча й обмежує, але не блокує повністю можливості приватизації. Мораторій встановлено не взагалі на зміни форм власності, а лише на ті, ініціаторами й учасниками яких є державні органи влади та управління. То чому ж і на якому рівні гаситься хвиля ентузіазму трудових колективів, які прагнуть через власність одержати свободу підприємництва? Депутати всіх рівнів, де ваші передвиборні платформи, в яких ви обіцяли забезпечити політичну підтримку переходу до ринку і процесів приватизації?

Кінцева мета приватизації — поява економічно вільних підприємств, яку дає тільки власність. Проміжний хід — передача всіх підприємств, розташованих на території республіки, у власність народу України з наступним розподілом державної власності по кількох рівнях: республіки, областей, місцевих органів влади — вже зроблено. Але ж не для того, мабуть, щоб один ошийник замінити іншим. Якщо на зміну командуванню з Москви прийде командування з Києва, Донецька чи Львова, то ми просто один тип економічного, а отже, й політичного рабства (в умовах командної економіки може бути тільки тоталітарний політичний режим) замінимо на інший, в який би колір воно не фарбувалося. Рішуче хочу відмежуватися від людей, для яких розглядуваний проміжний хід — кінцевий. Поділ власності на рівні не є самоціллю. Він проводиться для того, щоб визначити повноваження органів влади різних рівнів щодо здійснення приватизації. Хоча не забуваю й того, що обов'язково має бути збережено — і державну власність, але ж не тотальну! Та й підприємства державної власності в умовах потужного приватного, конкурентного сектора працюватимуть зовсім інакше. Тому підтримую тих, хто вже сьогодні, обминаючи проміжний етап, хоче здійснити приватизацію.

ЗА ПЛАТУ ЧИ БЕЗПЛАТНО!

Знаю, що багато трудових колективів підприємств Львівщини, зробивши певні підрахунки, заявляють, що вони нічого державі не винні, а отже, їм нема що викуповувати в неї. Відрахування з прибутку підприємств часто перевищують те, що вони одержали від держави. Що ж, знайома психологія. Колись взяли силою й відібрали, експропріювали, то чому б не зробити такий же зворотний революційний процес — реекспропріацію? Відберемо тепер у держави (тим більше, що все їй оплатили) і поділимо між людьми. Нічого не скажеш, привабливе гасло. У багатьох людей воно дістає підтримку, деякі громадяни наживають собі на цьому політичний капітал. Але я впевнений, що такий капітал дуже швидко девальвується і неминуче збанкрутує.

Для мене, економіста, проведені рядом підприємств розрахунки абсолютно ні про що не свідчать. Уявіть собі, якийсь бізнесмен-власник у США порахував, що за час існування його підприємства у федеральний бюджет США сплачено податків на суму 10 мільйонів доларів. Він звернувся до президента країни з вимогою повернути ці кошти. Знаєте, що той йому порадить? Проконсультуватись у психіатра. Ці кошти вже давно витрачено на суспільні потреби. Ніхто з власників на Заході і не заїкається про їх повернення. Ми ж, по суті, хочемо, щоб нам їх повернули і зарахували як оплату за викуп державного майна.

Чи може трудовий колектив претендувати на другу частину прибутку, яка залишається після сплати податків (чистий прибуток)? Знову ж таки, ні. Ще один приклад. Я, скажімо, власник Львівського автобусного заводу. Чиєю власністю має бути прибуток після сплати податків? Я вже не дивуюсь, коли мені, як правило, кажуть: трудового колективу. Вибачте, а де ж тоді я, власник? Хочу жити в суспільстві, в якому панує культ власності. Прибуток, одержаний на моїй власності, є тільки моєю власністю. Я можу погодитись передавати частину колективу, але зробити це можна тільки за моєю згодою. Якщо ж мова йде про державну власність, то власником чистого прибутку і всього, що зроблено (збудовано) за ці гроші, є держава. Вона або її повноважний орган можуть дати згоду на передачу у власність колективу частини прибутку.

УЯВІМО, що є якісь підстави під проведеними розрахунками. Чи мають вони економічний зміст? Знову хочу розчарувати багатьох — абсолютно ніякого. Чому?

Завжди співчував економістам, бо вони не займались економікою, а грались у неї. І це не вина економістів, а їх біда. Справа в тому, що в нашій економіці ніколи не було цін. Була форма без змісту. Економіст бере вироблення продукції в натурі і множить на ціну — 100 карбованців. А чому не 1000 карбованців, 2000? Як нічого не означає 100, так і 2000. Бо це ціни, визначені в кабінетах. Ціна ж може бути встановлена тільки в реальних актах купівлі — продажу, під дією попиту і пропозиції. Ринкова ціна — та, що врівноважує їх. Цього командна економіка не знає. Чи можна ставити в заслугу підприємству його високорентабельну роботу? Я б боявся ствердно відповісти на це питання. Дуже часто великий прибуток мають ті, кому вдалося «пробити» у кабінетах чиновників прийнятну ціну. І навпаки. Чи можна звинувачувати ряд підприємств у тому, що вони нерентабельні? Знову ж таки, я б цього не робив. Їм просто не таланило у відповідних кабінетах. Якщо виходити з логіки проведених підприємствами розрахунків, то яворівське виробниче об'єднання «Сірка» не тільки не може претендувати на безплатну передачу майна, а й навпаки, повинно ще повернути державі мільйонні дотації. Та чи відбиває це реальний стан речей? Ні. Навіть після нещодавнього підвищення ціна однієї тонни сірки в кілька разів менша за світову. Мова йде про товар, який хоч сьогодні продавати на світовому ринку.

Є й інші причини неприпустимості безоплатної приватизації державного майна.

Приватизація — одна з важливих умов трансформації командної системи в ринкову. Друга невід'ємна риса ринку — вільні ціни. Багато читачів добре знають про той товарно-грошовий дисбаланс, який склався в республіці. Так-от. При безоплатній приватизації в нас проглядаються два можливих варіанти подальших дій. Перший — ціни не можна відпускати, бо вони значно зростуть. Отже, знову залишаться державні, кабінетні ціни. Тоді для чого нам приватизація взагалі? Другий варіант — ціни відпустили і вони зросли. Знову цікава деталь. З одного боку, роздали майно населенню безплатно. З другого, — плату все-таки взяли через підвищення цін. Те, що громадяни мали заплатити в процесі приватизації, вони внесли через ціни споживчого ринку. Що населення в цілому виграло? Нічого. А частина взагалі програє. Я працюю в організації, яка не буде приватизуватись. Отже, майно безплатно одержувати не буду. А через підвищення цін заплатити доведеться й мені. Тож за віщо й мене бити? Я ж не одержав майна. А за віщо бити пенсіонера, що відпрацював 30 років на виробництві і вже 10 років на пенсії? А в чому винні інші громадяни, які працюють на підприємствах, що не підлягають приватизації? Хіба вони не вправі претендувати на певну частку?

Друга причина. В народі кажуть: «Бог дав, Бог взяв». Сьогодні дали безплатно, а завтра відібрали. Я нічого не втратив, бо нічого не платив. А якщо внесу хоч невелику плату, то буду миритися з цим? У трамваї у вас відбирають 10 карбованців. Чи будете ви спокійно це споглядати? Може, ще й кишеню відкриєте? Сумніваюсь. Бо у вас відривають гроші від і так переважно скромного бюджету.

Третє. Атомну електростанцію поділили між її працівниками. Вона коштує мільярди карбованців, і всі враз стали майже мільйонерами. А що ділити двірнику: лопату, віники, совок? А що поділять між собою працівники підприємств легкої промисловості, основні фонди яких фізично давно зношені? Рухлядь на кілька сотень карбованців. А декому взагалі нічого буде ділити.

Моя думка однозначна: про безплатну приватизацію не може бути й мови. Ті, хто закликає до неї, повинні відчувати свою особисту відповідальність і дати відповідь на питання: що робити з айсбергом грошей, які не можуть знайти товар на споживчому ринку? Не уникайте відповіді. Без цього заклики до безоплатного розподілу майна — порожні, фальшиві, популістські.

Але погляньмо й на другий бік медалі. Для ринку необхідне виникнення певного критичного потенціалу приватного сектора. А чи достатньо грошей у населення, щоб це здійснити? Ні. Сума заощаджень у кілька разів менша від вартості виробничих фондів, що перебувають у державній власності. Як же тоді з'являться приватні структури? А рішення — на шляху проведення пільгового продажу майна на певних умовах. Мова, отже, про поєднання безоплатної і платної приватизації.

Віктор ПИНЗЕНИК,
доктор економічних наук, професор Львівського університету менеджменту «Львів».

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА,** *Ігоря* **БРУЯ.**

РАДИКАЛЬНІ КРОКИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Як вже повідомляла наша газета, у Республіці Польща з офіційним візитом перебувала делегація України. Міністр закордонних справ України А. Зленко зустрівся з державним секретарем в канцелярії Президента Республіки Польща Є. Мілевським.

Делегація України побувала у парламенті Польщі, де мала розмову з маршалом сейму М. Козакевичем, головою комісії сейму у закордонних справах Б. Геремеком, віце-маршалом сенату А. Веловейським та головою комісії закордонних справ сенату С. Дембінським. Члени української делегації передали особистого листа Голови Верховної Ради Л. М. Кравчука до Президента Республіки Польща Л. Валенси із запрошенням відвідати Україну з офіційним візитом.

Міністр охорони навколишнього природного середовища України Ю. М. Щербак нанвіс візит заступникові державного секретаря Міністерства охорони середовища Польщі Р. Анджеєвському.

Досить тривалою була зустріч членів делегації з активом об'єднання українців у Польщі, де гості ознайомились з діяльністю організації, її структурою. У свою чергу вони розповіли про нинішню політичну ситуацію на Україні, відповіли на численні запитання.

Відбулись переговори делегації України з міністром закордонних справ К. Скубішевським. Проходили вони конструктивно, у дружній діловій обстановці. Під час переговорів А. Зленко і К. Скубішевський обмінялися думками з широкого кола питань українсько-польських відносин і міжнародного становища, дали оцінку розвиткові сучасних європейських процесів.

Міністр закордонних справ України проінформував К. Скубішевського про прийняті Верховною Радою республіки 24 серпня 1991 року постанову та Акт проголошення незалежності України. Було підкреслено, що прийняття цих доленосних документів стало завершенням історичної справедливості, логічним втіленням в життя положень прийнятої 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України, яка відкрила нову епоху в історії українського народу.

Обидва міністри підтвердили прагнення України і Польщі зміцнювати міждержавні дружні добросусідські відносини, націлювати їх на розвиток тих форм і напрямків двосторонного співробітництва, які відповідали б життєвим інтересам народів двох країн, сприяли активізації участі України і Польщі у побудові нової Європи. Сторони підтвердили вірність обох країн Декларації про принципи та основні напрямки розвитку українсько-польських відносин, яку було підписано 13 жовтня 1990 року в Києві міністрами закордонних справ.

Українська сторона передала польській стороні проект міждержавного Договору про добросусідство і співробітництво між Україною і Польщею. Обидві сторони висловили надію, що цей важливий документ буде підготовлений для підписання на відповідному рівні найближчим часом.

Міністри висловились за активізацію безпосереднього взаємовигідного співробітництва в торговельно-економічній галузі, необхідність встановлення зв'язків між відповідними міністерствами, між прикордонними і митними службами двох країн.

Міністри закордонних справ України і Польщі обговорили також можливі шляхи поширення взаємодії в сфері зовнішньої політики двох країн, підтвердили повну підтримку загальноєвропейському процесу та готовність обох держав брати активну участь у побудові нової, об'єднаної загальними цінностями Європи.

А. Зленко і Кшиштоф Скубішевський підписали спільне комюніке, в якому говориться: Україна і Республіка Польща вирішили встановити ближчим часом дипломатичні відносини. До встановлення дипломатичних відносин обидві держави негайно направлять на основі взаємності до столиць спеціальних посланців урядів. Підписано також протокол про консультації між міністерствами закордонних справ України і Польщі, двосторонню консульську конвенцію і спільну заяву.

На прес-конференції для польських і зарубіжних журналістів А. Зленко і Кшиштоф Скубішевський висловили задоволення підсумками переговорів.

— Україна, яку ми розглядаємо як суверенну державу, — сказав К. Скубішевський, — вступає на європейську політичну сцену, і Польща пророкує їй велике майбутнє. На найближчій конференції НБСЄ Польща буде виступати за участь України в роботі цього важливого міжнародного форуму.

У свою чергу А. Зленко відзначив:

— Українсько - польські міждержавні відносини, які мають історичні корені, знаходяться у стадії формування. Вони будуються на принципах рівності і партнерства. Безпосередні контакти між Україною і Польщею, безсумнівно, стануть важливим фактором і складовою частиною європейської політики.

Укрінформ.

Експрес-новини

Міністерство сільського господарства США повідомило, що Радянський Союз закупив 100 тисяч тонн американського зерна. За словами кореспондентів, американські фермери вбачають у цьому свідоцтво того, що СРСР готовий скористатися сільськогосподарськими кредитами, запропонованими минулого місяця президентом Бушем для закупівлі зерна й кормів для худоби.

* * *

Міністр внутрішніх справ Хорватії Векіч увів комендантський час у 29 районах республіки, в яких точаться запеклі бої між хорватськими силами і сербськими бойовиками, котрих підтримує федеральна армія.

* * *

У Норвегії на виборах до місцевих органів влади значного успіху досягли соціалістична ліва партія і партія центру, яка виступає проти членства країни в Європейському Співтоваристві. Згідно з попередніми даними, правляча робоча партія одержала близько 31 відсотка голосів, тобто на п'ять відсотків менше, ніж на місцевих виборах 1987 року.

* * *

Дві опозиційні партії Південної Кореї вирішили об'єднатися з метою забезпечити собі перемогу на загальних виборах у наступному році. Про створення нової партії під назвою «демократична» було повідомлено перед відкриттям чергової сесії Національних зборів.

* * *

Очікується, що після відкриття наступного тижня чергової сесії Генеральної Асамблеї ООН три Прибалтійські республіки будуть прийняті до складу цієї організації. У Раді Безпеки ООН відбуваються неофіційні консультації щодо прохання Естонії, Латвії і Литви про вступ до ООН.

* * *

Державний секретар США Дж. Бейкер вирушив у зарубіжну поїздку, в ході якої він відвідає СРСР і ряд близькосхідних держав. Окрім переговорів, які він проведе з М. Горбачовим і Б. Єльциним, Дж. Бейкер хоче також зустрітися з представниками усіх республік.

ДЕРЖАВИ ЗА ДЕНЬ НЕ ПОБУДУЄШ

Акт проголошення незалежності України дістав широкий відгук у зарубіжній пресі, яка відзначила цю подію, як один з важливих кроків по формуванню нової політичної карти колишнього Союзу. Кореспондент «Голосу України» попросив іноземних журналістів, які працюють у Києві, поділитися враженнями про їхню роботу в новій ситуації, яка виникла на Україні.

Христина ДЕМКОВИЧ, «Бостон глоб» (США): Після проголошення незалежності України на Заході зацікавлено спостерігають за тим, що тут відбувається. Події мають такий швидкий розвиток, що деколи важко прогнозувати найближче майбутнє. Нині для нас на Україні дуже цікава пора.

Христина ЛАПЕЧАК, «Юкрейнієн Уіклі» (США): Наша газета, яка виходить у Північній Америці і видається Українським Народним Союзом, завжди підтримувала ідею незалежної демократичної України. Ми вважаємо дуже правильним у цей час відкриття тут нашого кореспондентського пункту, бо Україна сьогодні йде до реальної незалежності, державності.

Саме проголошення не означає, що це станеться через ніч або через день. Та думаю, що невдалий путч прискорив зміни.

Ми представляємо тут англомовну пресу української діаспори, але нас також читають американці неукраїнського походження. Будується Українська держава, і ми беремо теж у тому участь, тому, я сподіваюся, що з часом тут буде постійне представництво українського Народного Союзу і газети «Юкрейнієн Уіклі». Я дуже рада, що маю нагоду бути присутньою при подіях, які відбуваються на Україні, і дуже шкода, що поряд зі мною тут немає моїх друзів, колег. У цьому світлі хотіла б зазначити, що найближчим часом на Україні можливе відкриття корпункту україномовного пресового органу Українського Народного Союзу, який називається «Свобода».

Марта ДИЧОК, «Гардіан» (Великобританія): Проголошення незалежності України стало радісною подією. Але багато залежатиме від того, якими будуть результати референдуму 1 грудня. Нині режим нашої роботи тут дуже насичений — відбуваються події, які цікавлять увесь світ.

Іон ПЕТРЕСКУ, «Дрептатя» (Румунія): Події на Україні підтвердили факт неможливості існування грого дня після прийняття Акта про незалежність України бачив усміхнені обличчя людей. А якщо є радість, то буде й сила для завершення народних мрій. На Україні нині дуже цікаво жити, працювати і бути свідком грандіозних перетворень в історії XX століття.

Іво СВЕРІНА, Агентство ЧТК (Чехо-Словаччина): Я не можу сказати про якісь зовнішні зміни у республіці, хоча хотів би зауважити, що обличчя людей стали привітнішими.

Керол УІЛЬЯМС, «Лос-Анджелес таймс» (США): Хочу сказати, що люди на Україні сподіваються на повну незалежність. Але я не впевнена, що політичні структури дуже змінилися і можуть спрямувати людей на вірний шлях. Парламент прийняв деякі радикальні рішення, але важко сказати чи такі ж зміни триватимуть і далі. Адже ще недавно ці люди голосували зовсім по-іншому, Народи СРСР настільки пригнічені комуністичною ідеологією, що важко уявити собі зміни у їхньому мисленні. Нині на Україні люди позбуваються комуністичних символів, багаточисельних пам'ятників Леніну, і це свідчить про початок великого процесу переосмислення.

Західні країни не поспішатимуть визнати незалежність України, бо вихід республіки із складу СРСР завдасть великого удару по Москві...

А керівництву України відведено для цього дуже небагато часу. Для здійснення мети мало якихось урядових кроків — потрібна підтримка усього народу.

Двадцята частина Європи

Сюзен ВІТС, «Індепендент» (Великобританія): Після проголошення незалежності України дуже зріс обсяг інформації, доводиться багато аналізувати. Нам дуже цікаво спостерігати за подіями, що відбуваються на Україні. На Заході хочуть знати про те, як складатимуться відносини України і Росії, що буде з Радянським Союзом далі.

Павел ВІТКО, «Змена» (Чехо-Словаччина): Справжня незалежність потребує великих зусиль. Але я наступного міздкого Радянського Союзу. Разом з тим погляд європейських політиків спрямований на майбутню розкладку сил у Європі, при тому береться до уваги й нова роль України. Стосовно роботи журналістів — то у нас тепер пора «жнив».

Наталя ФЕДУЩАК, Агентство Франс Пресс (Франція): Поки що ніхто не знає, якою буде дорога республіки до реальної незалежності. Щоб Українська держава стала на свої ноги, треба вирішити дуже багато питань.

Тарас ПЕТРІВ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

А як у них!

ПРОГРАНІ ДОЛІ

«Граючи тільки в обідню перерву, я програв за 15 років 500 тисяч франків». «Усю мою стипендію ковтала гральна машина, і я став позичати гроші, а потім красти їх, бо жити, не граючи, вже не міг». Ці два свідчення жертв пристрасті до гральних автоматів я почув нещодавно в Цюріху на унікальному за своєю тематикою симпозіумі, присвяченому боротьбі із заповненням швейцарських міст «однорукими бандитами».

Місцем проведення симпозіуму не випадково була обрана «банківська столиця Швейцарії»: тут розташовано дві третини гральних автоматів країни — 94 машини на кожні 10 тисяч жителів. Очевидно, тому місто дедалі частіше називають Лас-Вегасом.

— З контори, де я працюю, — розповів відомий у Цюріху «автоматоман» на прізвисько «Фріц»,— я за хвилину можу потрапити до будь-якого з трьох гральних салонів, розташованих неподалік.

Спеціаліст з терапевтичного «лікування» завсідників таких салонів психіатр Маріо Гмуер, виступаючи на симпозіумі, висловив думку, що пристрасть до гральних автоматів за своєю силою можна порівняти з алкоголізмом і наркоманією. Перебуваючи сам-на-сам з «одноруким бандитом», завсідники повністю втрачають контроль над собою.

Лікування у психіатра — певною мірою ефективний метод самовідлучення від грального салону. Але, як відзначалося на семінарі, багатьом «автоманам», і насамперед молодим, не завжди вистачає волі наважитися на такий крок. Тому учасники запропонували радикальніший захід — заборону. І в цьому напрямі, як повідомили представники цюріхських властей, уже зроблено перший крок: громадськість міста виступила з ініціативою заборонити розміщення в межах міста гральних автоматів. Автори ініціативи зібрали достатньо підписів для винесення цієї проблеми на загальноміський референдум.

Євген КОЗЛОВ.

Берн.

СВЯТА І БУДНІ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Цього разу свято-фестиваль «Вечірки» розпочалося в суботу на уславленому Андріївському узвозі. А в неділю понад 700 тисяч киян прийшли на стадіон «Динамо», на концертні майданчики Першотравневого парку, де танцювали, співали самодіяльні і професійні артисти, де були роздолля і розвага дітям. А ще на святі-фестивалі було два редактори газети «Вечірній Київ»: Віталій Карпенко та його двійник. Відвідав свято особисто і сам Леонід Ілліч. І навіть виступив перед публікою з палкою промовою. А Лаврентій Павлович одразу примічав тих, хто висловлював свою «любов» до керівника. Виїхали на стадіон «Динамо» і члени так званого ДКНС...

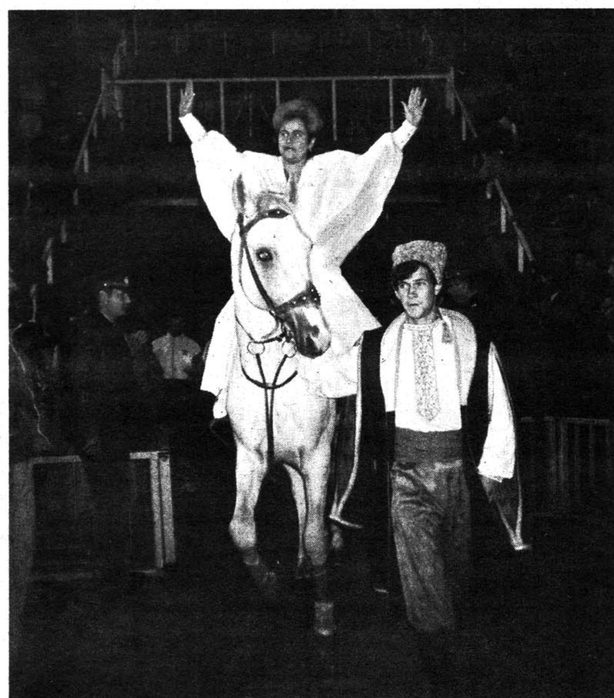
А на відкритій естраді, де колектив редакції зустрічався з читачами, йшлося про серйозні речі: незалежність України, її закони, її хліб... На запитання киян відповідали Голова Верховної Ради України Л. Кравчук та Прем'єр-міністр В. Фокін.

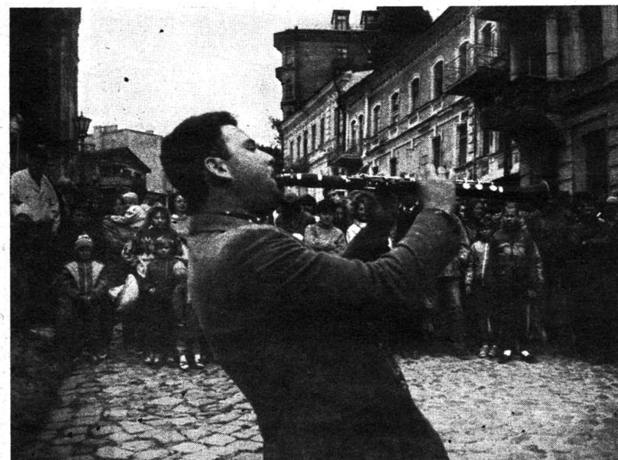
Закінчилося свято пізнім вечором цікавою виставою і фейєрверком.

А потім настали будні. У видавництві «Київська правда» вийшов наказ: «Вечірку» не друкувати. Немає паперу. Тобто фізичний є, але не для газети, яка ходить у боржниках. І журналісти стали в пікети, а «Вечірній Київ» учора не вийшов. Було випущено лише листівку...

Та газетярі, як і тисячі киян, вірять, що свято «Вечірки» прийде знову для читачів у другу неділю вересня. А для журналістів «Вечірнього Києва», може, й раніше?..

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

З листів і за листами читачів

З початку року редакція одержала 17300 листів

МАЛОЗНАЧУЩИЙ ЗЛОЧИН?

...Той день, 1 серпня 1990 року, нічим не відрізнявся від попередніх. Андрій Іванович Колісник порався в господарстві, а його дружина — Ніна Матвіївна пішла до сільмагу. Коли порівнялася з двором недалеких сусідів Мандриків, звідти раптом вискочив їхній розлючений син Анатолій і з лайкою накинувся на жінку:

— Ти, така-сяка, коли перестанеш писати на мене доноси? — і почав гамселити її кулаками.

Жінка зчинила крик, прибіг схвильований Андрій Іванович і став на захист дружини. Але після кількох ударів молодого Мандрика Колісник уже був заюшений кров'ю. Хтось із натовпу, що швидко зібрався навколо, викликав «швидку». Потерпілого повезли до лікарні. Дорогою заїхали до міліції, де залишили заяву з вимогою приборкати хулігана. Через тиждень зібрані матеріали про дії Анатолія Георгійовича Мандрика надійшли до Тростянецького районного народного суду.

Після двомісячного перебування справи в народному суді її направили у Верхівську сільську Раду на розгляд товариського суду. Все правильно, все за законом, бо згідно з пунктом 2 статті 8 Кримінально-процесуального кодексу України народний суддя може надіслати справу на розгляд товариського суду, якщо звинувачений не заперечує. У даному разі звинувачений Мандрик не заперечував. Проти були потерпілі, тобто Колісники. Тому звернулися зі скаргою на дії голови народного суду С. Капуша до Вінницького обласного суду.

Може, скарга змусила С. Капуша 19 листопада 1990 року відкликати справу? Чи, може, він недостатньо вивчив її, тримаючи в себе попереднього разу два місяці? Тепер ця справа про «малозначущий злочин» пролежала в нього чотири місяці. Після чергової скарги потерпілих вже районний прокурор 27 лютого 1991 року відправив справу Мандрика знову ж таки на розгляд товариського суду. Нарешті 13 травня суд відбувся, але без потерпілих і своєю постановою повернув справу Мандрика до Тростянецького районного народного суду.

Минув час. У потерпілих зійшли синці, але не зникла образа на свого односельчанина. Мучила думка, чому Мандрик накинувся на них, немолодих людей, у яких своїх троє дорослих дітей і онуки підростають?

Та він і тепер не вгомонився. Зустрічаючись з ними випадково, глузує з них, плює в обличчя, кидає в них усе, що потрапить під руки. Те, що голова Тростянецького районного народного суду кваліфікував як «малозначущий злочин», для Колісників перетворилося в життєву драму. Мандрик тим часом вибив зуби ще одному з мешканців села і в такий спосіб несе культуру в маси. Він-бо — завідуючий сільським клубом, а отже, і взірець для сільської молоді. Та виявилося, що не всім до вподоби новітні методи трудової діяльності культпрацівника: хтось постійно пише анонімні листи про те, що в селі погано ведеться культурно-масова робота.

Після відвідин редакції...

Довго сушив голову завклубом Анатолій Георгійович Мандрик, хто ж то може писати на нього доноси. А оскільки сільським вогнищем культури завідувала колись Ніна Матвіївна Колісник, то він і зробив висновок: пише вона. І вирішив поговорити з нею. Розмова вийшла досить оригінальною...

Протягом року велося листування подружжя Колісників з правоохоронними органами. Недавно вони одержали ще одну відповідь з обласної прокуратури: «Опротестування постанови народного судді Капуша С. І. від 24.09.1990 року про відмову в порушенні кримінальної справи і направлення матеріалів на розгляд товариського суду в даний час неможливе, тому що закінчився передбачений ст. 48 Кримінального кодексу України строк давності притягнення Мандрика А. Г. до кримінальної відповідальності».

— Як має бути за законом — ми не знаємо, може й справді всі дії судді були правильними, хоча, як на нашу думку, він повинен був ознайомити і нас з чинними положеннями,— кажуть Ніна Матвіївна та Андрій Іванович. — Бо з усього випливає, що справу спеціально протримали то тут, то там тільки для того, щоб минув строк давності.

І справді, з тієї тяганини тростянецьких правоохоронних органів навколо справи Мандрика напрошується дуже неприємний висновок: вони самі були зацікавлені в тому, щоб правопорушник залишився непокараним. Бо чому ж тоді народний суд під головуванням Капуша не став на захист честі потерпілих? Він же покликаний до цього законом. І чи доцільно було передавати справу Мандрика на розгляд товариського суду? Адже в селі, де всі життєві стосунки закладені на родинних зв'язках, навіть такі «малозначущі злочини» для товариського суду іноді є надзвичайно важкими, невирішуваними справами...

Марія ДАВИДЕНКО,
кореспондент «Голосу України».
село Козинці,
Тростянецький район
Вінницької області.

Шановні читачі! Ви, напевне, звернули увагу на нашу нову рубрику «З листів і за листами читачів». Сьогодні на цій сторінці й надалі під такою рубрикою ми вміщуватимемо ваші листи й кореспонденції відділу, підготовлені за вашими листами та усними зверненнями. Чому, скажете, з листів, а не листи читачів? Тому що в багатьох листах піднімається кілька питань і часто жодне не розкрите повністю. Тож ми відбиратимемо ті листи або окремі питання, які, на погляд відділу, більш актуальні й заслуговують на увагу інших читачів. Якщо ж добірка буде підготовлена лише з ваших листів, тоді ми друкуватимемо їх під рубрикою «Сторінка читача». Але добиратимуться листи до них за таким же принципом.

Відділ листів і соціологічної інформації.

Відгуки на виступ Прем'єр-міністра України В. Фокіна по телебаченню і радіомовленню з приводу здачі хліба державі

ПРИЧИНИ ВІДОМІ

Думаю, що виступ В. Фокіна нікого не залишив байдужим. Ще недавно керівники колгоспів і радгоспів, колгоспники одностайно засуджували страйкуючих шахтарів і голодуючих студентів, демонструючи високу свідомість. Що ж тепер сталося? Як сказав Вітольд Павлович, з відомих і невідомих причин... Відомі всі причини. Дуже комусь не хочеться суверенітету України. Для цього використовуються всі засоби, в тому числі і державне телебачення. А чи правомірно використовувати державне телебачення проти держави і народу? Я маю на увазі Дніпропетровське обласне, яке на другий день після виступу Прем'єр-міністра вело агітацію проти заходів нашого уряду, спрямованих на забезпечення народу України хлібом.

Вважаю, що не час, коли Україна стала на шлях незалежності, «качати» права всім нам: і шахтарям, і металургам, і селянам, і вчителям... Але держава мусить себе захищати.

Л. ЗЕМЛЯНА.
Новомосковськ
Дніпропетровської області.

А ПАВЛОВ НЕ ПРОСИВ...

Мене до глибини душі здивувала позиція В. Фокіна щодо злісних порушників продажу хліба державі. Це ж саботаж! Чому він просить? Павлов, коли підвищував ціни на товари в три рази, нікого не просив. Що ж це за влада у нас така, що злочинців просить? Всі, хто не хоче продавати хліб державі і веде нашу Україну до голоду, до розвалу,— державні злочинці. Їх треба судити, а не просити.

Я на своєму віку вже пережила 33-й рік. Тому спокійно слухати й дивитися, як нас знову обдирають і пхають до прірви злиднів, не можу.

Е. РОЩИНА.
Кременчук.

ПРОСИТЬ ТОДІ ПРЕЗИДІЮ...

Слухав виступ Прем'єра, і мені соромно стало за наш уряд, який просить голів колгоспів і директорів радгоспів не продавати хліб за межі республіки до виконання держзамовлення.

Міліція скрізь ловить порушників, а вони й далі вивозять. Хіба не можна дати вказівки міліції штрафувати голів і директорів на 5—10 тисяч карбованців, і не за рахунок господарства, а з власної кишені. А якщо В. Фокін не може цього зробити, то хай попросить Президію Верховної Ради ухвалити таку тимчасову постанову на період заготівлі зерна.

М. МОРОС.
Ірпінь
Київської області.

БОЙКОТУЮТЬ НОМЕНКЛАТУРНИКИ

Слухав звернення В. Фокіна, і серце рвалося від холодної байдужості сучасних номенклатурників, які прирікають народ України на штучний голод, зневажливо ігнорують наше національно-державне відродження, уряд і Верховну Раду України.

Ті, кого партійно-номенклатурна система наділила необмеженими правами вершити долю народу, керувати колгоспами, радгоспами, районами, областями, бойкотують створення урядом державного фонду хліба.

У голодомор 33-го року ми їли дохлих колгоспних коней, а нині і коней уже немає. Що ж ми тепер будемо їсти?

О. БАТИР.
Черкаси.

ДОСТАВКА, ПЕРЕДПЛАТА

Я один з перших передплатників і прихильників вашої газети. Але одержую «Голос України» із запізненням, а іноді два випуски разом. Суботній же випуск доставляється в село лише в понеділок.

А. САМБОРСЬКИЙ.
Осіївка
Бершадський район
Вінницької області.

Шановний А. Самборський, шановні читачі!

У 1992 році газета «Голос України» друкуватиметься в друкарнях кількох крупних обласних центрів для своєї і сусідніх областей. Це докорінно поліпшить доставку газети передплатникам. Попередня домовленість з друкарнями є.

Передплатна ціна на газету не зміниться.

Редакція газети «Голос України».

Точка зору

ЗНОВУ СПЕКУЛЮЮТЬ ІМЕНЕМ НАРОДУ

— Нехай мене посадять, а правду скажу! — зі сльозами на очах мовив народний кобзар з Нікополя Микола Топчій. — Я вибачаюсь за нашу владу, яка не захотіла навіть води вивезти для учасників святкування 500-річчя козацької слави.

Прикро було чути вибачення кобзаря. Прикро, бо місцева влада, яка гордо зветься народною, щось не виявляє ні народної мудрості, ні традиційної української гостинності, звичайної людяності, загальнолюдської культури. Навпаки, скільки бруду було вилито на людей, котрі не те що не приїхали, а тільки-но збиралися їхати поклонитись одній з найбільших національних святинь — могилі Івана Сірка. А приїхали — нема для них ні хліба, ні солі, ні навіть води. Та ще й нібито від імені народу все це робиться: «Только усилиями парткомов заводов удалось сдержать рабочие коллективы». Начебто робітничі колективи з вилами та молотками збиралися зустрічати своїх братів з інших областей. Абсурд та й годі!

А воно й справді зусиль було докладено дуже багато і минулого року, і цього, щоб люди не виходили, не спілкувалися зі своїми єдинокровними братами. Але не допомогло.

— Пийте, людоньки, пийте, — чулося то там, то тут біля кургану козацької слави. То місцеві жителі — хто в скляних баночках, хто в пластмасових бочечках — привезли воду. Чесне слово, сам бачив на очах спраглих учасників свят сльози. Це були сльози вдячності. Бо політика політикою, а звичайнісінька людяність повинна бути і в народної влади.

Ні, не варто було сліпому кобзареві вибачатися за дії цієї влади. Надто вже багато вибачень довелося б йому просити. За те, що перед учасниками свят виросли міліцейські кордони при в'їзді до міста Орджонікідзе, за те, що автобуси майже не курсували в дні свят між Нікополем і Капулівкою та Олексіївкою, що раптом залізниця «поламалася», що... Але треба було подивитися на доброзичливі обличчя людей, що на вулицях того ж таки Орджонікідзе частували приїжджих криничною водою, овочами та фруктами. Видовище, як з кінофільмів про війну... Ні, не втратив наш народ гостинності, як би цього комусь не хотілося. І якщо в Нікополі не дали стадіон «Електрометалург» для проведення там культурно-спортивного фестивалю в рамках 500-річчя козацької слави, то це не тому, що «так решил трудовой коллектив». А тому, що з Нікопольського міськкому КПУ надійшла така вказівка. Та ще й із застереженням: «На нас не ссылаться».

Цікаво, чи сотням звезених з усієї області міліціонерів також радили «на нас не ссылаться»? І загону чорноберетників? Кого й від кого захищали посилені наряди міліції на кожному перехресті Нікополя?

Тричі правий Л. Кравчук, який сказав, що комусь конче потрібно збурити спокій на Україні.

Не вдалося. Все пройшло спокійно, хоч бруду було вилито немало. Не вдалося, бо народ наш спокійний, доброзичливий. Не вийшло й поділу на «східняків» та «західняків» у тому масштабі, що задумувався. Очевидно, намітився зовсім інший поділ: народ — і...

М. ЗЯТКІВСЬКИЙ,
редактор радіомовлення Нікопольського заводу феросплавів.
Дніпропетровська область.

До яких пір у нас усе залежатиме від бажання чи небажання чиновника? Допоки за нас хтось вирішуватиме: що народу читати, дивитися, як йому думати?

ТОВАРИШЕВІ, БАЧТЕ, ВИДНІШЕ

Ну й ну!

На початку наступного місяця виповнюється 85 років з дня народження Івана Багряного. Надто довго в умовах засилля комуністичної ідеології на це ім'я, на творчість письменника було накладено табу. Слава Богу, час тотального манкуртизму поступово відходить у вічність, і ми сьогодні по-новому оцінюємо свої національні духовні надбання.

Хоче це хтось визнати чи ні, але непересічна особистість Івана Багряного, те, що він зробив у літературі, мають право на вдячну пам'ять нащадків. Тож у Спілці письменників України і вирішили гідно відзначити річницю. Зокрема, планувалося провести в Охтирці, де народився Іван Багряний, літературний вечір з участю закордонних гостей; на будинку, в якому він мешкав, відкрити меморіальну дошку. «Сумщина готується до ювілею» — прозвучало по Українському радіо.

Як саме готується, я попросив розповісти голову обласної письменницької організації О. Стовбіна.

— Що розповідати,— спересердя махнув рукою Олексій Петрович.— Ось послухайте, якого листа-відповідь ми одержали: «Управління культури облвиконкому не знаходить підстав для клопотання про встановлення меморіальної дошки на честь І. Багряного на його батьківщині. Начальник обласного управління культури К. Заяць». Звертався я й до облвиконкому, Охтирського міськвиконкому, щоб посприяти проведенню урочистостей. Але тамтешні керівні товариші наче води в рот набрали.

А особисто зустрівшись з заступником голови Охтирського міськвиконкому О. Нестеренком, почув таке: «У нас немає коштів, та й узагалі ми не знаємо, хто такий той Багряний...».

Подумалось: щось тут не так. Повинна ж бути у відповідальних посадових осіб якась серйозна аргументація свого негативного ставлення до намірів обласної письменницької організації?

— Іван Багряний — це не та людина, яка заслуговує народної шани,— безапеляційно сказав мені К. Заяць. — І ви знаєте чому: під час війни він певний час співробітничав в окупаційній газеті «Голос Охтирщини». Принагідно скажу, що я взагалі не схвалюю поголовної реабілітації літераторів, які колись зазнавали утисків. Узяти хоча б Б. Пастернака...

Далі Кость Степанович почав розвивати свою думку з виходом на глобальні філософсько-етичні проблеми. А мені подумалося: до яких же пір у нас усе залежатиме від бажання чи небажання чиновника? Допоки за нас хтось вирішуватиме: що народу читати, дивитися, як йому думати? Справді, постать Івана Павловича Багряного, який пройшов через сталінські концтабори, еміграцію, політичні метаморфози, багато в чому суперечлива, неоднозначна, навіть драматична. І, мабуть, колись ми прочитаємо об'єктивні дослідження про долю сина України, який помер на чужині. Але яке все це має відношення до творчого спадку письменника, його таланту? Останніми роками на Україні вже побачили світ романи Івана Багряного «Тигролови», «Вогненне коло», «Сад Гефтсиманський», поеми «Гуляй-поле», «Аве-Марія». Порушується питання про те, щоб включити деякі твори письменника до шкільної програми.

От і виходить: десь угорі віти шумлять, а внизу — тихо-тихо. Бо товариш Заяць разом з такими, як він, краще знають, кого пропагувати, а кого замовчувати.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Сумська область.

Ні, не варто було сліпому кобзареві вибачатися за дії цієї влади. Надто вже багато вибачень довелося б йому просити.

Це нам болить

«ВСТАНЬ, ТАРАСЕ, ВСТАНЬ, БОГДАНЕ...»

Така вже страдницька доля судилася нам, українцям, що мусили офірувати світові свого Ісуса Христа чи не кожне століття. А то й частіше. Ось тільки тих мучеників і страдників світ здебільшого не знав. Та кожній неупередженій і чесній людині, яка ставала в оборону нашого топтаного народу і відмовлялась зректися своїх високих ідеалів, неодмінно стелилася дорога на Голгофу.

Світ нас не знав (і досі ще не знає), бо упродовж століть не мали ми власної державності, бо на крутих поворотах визвольних змагань не змогли вберегти і захистити ні славу, ні волю рідного народу. А потім, рік за роком, занапащували і власну історичну пам'ять, і власну національну гідність.

Як це все по-єзуїтськи робилося — ми знаємо, бо і на собі добряче відчули отой тяжкий ідеологічний прес суперінтернаціоналізму. Коли вірні сини нашого уярмленого народу, як, скажімо, Іван Мазепа чи Володимир Винниченко, називалися не інакше, як «зрадниками українського народу», коли наші псевдонауковці всіх історичних осіб українського походження ділили на «праведних» і «грішних», на «героїв» і «негідників» у залежності від того, чи схиляли вони коліна перед російським царизмом і більшовиками, чи навпаки — не шукали у них ласки і відверто з ними боролися. Ось чому в людини, яка не мала змоги користуватися об'єктивними джерелами (а хто все ж таки їх десь діставав, то ризикував не тільки втратити роботу, але й опинитись на тюремних нарах), складалося враження, що український народ споконвік тільки про те й мріяв, щоб потрапити у московське ярмо.

Так, то було справжнє фарисейство, то була цинічна брехня. Але цілі легіони сірих, бездарних чиновників у партійних, державних і наукових кабінетах робили на цьому, як правило, успішну кар'єру. Одержували нові номенклатурні посади, ордени, премії, персональні пенсії...

У суспільстві тотального страху і тотальної брехні це ще якось можна було зрозуміти, хоч аж ніяк не виправдати. Але як зволите називати сьогодні тих наших «землячків» з керівними течками, що ніяк не можуть позбутися рабського комплексу московського прислужництва, отих примітивних штампів, виплоджених більшовицькою ідеологією стосовно української національної культури?

Безперечно, як і кожен із нас, К. Заяць може визнавати заслуги Івана Багряного в нашій літературі, а може і заперечувати. То його право як людини. Але як начальник управління культури Сумського облвиконкому той же К. Заяць просто зобов'язаний дбати про культуру незалежної України, про високе духовне наповнення цієї культури, про її цілісність і вартісність. Це, до речі, поза всякими сумнівами. Як і те, що Іван Багряний є непересічною особистістю в українській літературі, що він своєю творчістю одержав у ній вічну «прописку».

Сьогодні, після десятиліть замовчування, знову звучить над нашими майданами пісня:

Встань, Тарасе, встань,
Богдане,
Повставайте всі гетьмани...

Так, ці лицарі духу і совісті знову повертаються до нас. Зі своєю високою національною свідомістю, зі своїми збоЛеними надіями, зі своєю невмирущою любов'ю до рідного народу — з усім тим, без чого нам незалежної України не збудувати.

І серед них — письменник, в'язень сталінських концтаборів, вірний син України Іван Багряний.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
оглядач «Голосу України» з питань культури.

УКРАЇНА ЄДИНА, НЕПОДІЛЬНА

Точка зору

«Гвозди бы делать из этих людей — крепче бы не было в мире гвоздей...» Це про таких, як Степан Хмара.

Він не визнає компромісу, його не зламали тюремні нари і штрафні ізолятори. За Україну, за волю і народ він ладний віддати найдорожче — власне життя.

Бандерівець, необільшовик, синьо-жовтий фашист. Слава і гордість України, полум'яний борець за свободу, непохитний патріот — ось такі полярні характеристики має цей народний депутат України, колишній в'язень сумління, який День проголошення незалежності України зустрів у Лук'янівській в'язниці.

Степан ХМАРА:

«МИ — НЕ РАБИ...»

— Найперше хотілося б привітати вас з визволенням з ув'язнення, з припиненням ганебного фарсу. Розкажіть, як ви поставилися до того, що вас спочатку звільнили не як незаконно заарештованого, а як амністованого.

— Я про свою незгоду з цією «амністією» заявив одразу. Більше того, указ про помилування я розірвав і відмовився залишити камеру в'язниці. Мене просто звідти винесли під руки в ніч з 25 на 26 серпня. Наступного дня я висловив протест Президії Верховної Ради України з цього приводу. Лише сьогодні, тобто 4 вересня, коли постанову про притягнення мене до кримінальної відповідальності було скасовано як незаконну, справедливість восторжествувала. Дехто мені рекомендував: примирись, головне — воля. Ні, право кожного треба шанувати, і я вважаю своїм обов'язком боротися за свою гідність за будь-яких обставин. Тим більше, йшлося про те, що свавільно потоптали мої громадянські права, порушивши всі закони: і юридичні, і людські. Таким чином зневажали не тільки мене, а й моїх виборців, усіх людей, які стояли за мною. І безпринципність тут дуже небезпечна, вона заохочує до беззаконня, сваволі над іншими громадянами. Я вважаю, що це серйозна, принципова перемога, бо ті самі люди, які 14 листопада минулого року голосували за постанову про мій арешт, сьогодні проголосували за її скасування.

— Чи не вважаєте ви, що змінився світогляд цих людей, яких у народі називають «групою 239», що в них з'явилося нове бачення реалій завдяки подіям, які відбулися 19—21 серпня в Москві?

— На це запитання однозначно не відповісти. Я можу припустити, що частина депутатів партійної більшості справді була введена в оману діяльністю колишнього прокурора Потебенька. Бо він просто обдурив усіх, заявивши, що є достатньо доказів на те, аби притягнути мене до кримінальної відповідальності, позбавити депутатської недоторканності. Насправді ж таких доказів не було. І друге. Потебенько обдурював депутатів ще й тоді, коли заявляв, що я відмовлявся давати свідчення. Про це він казав 14 листопада, а 13-го ввечері я дав свідчення начальникові слідчого відділу прокуратури міста Києва. Прокурор Потебенько, відчуваючи підтримку партократії і діючи за її вказівкою, свідомо обдурював найвищий орган державної влади. А головним диригентом усього цього беззаконня був Станіслав Гуренко, колишній перший секретар колишнього ЦК колишньої КПУ. Потебенько лише виконував його волю, а частина депутатів була дезинформована ним, повіривши зухвалій брехні. А щодо нового бачення реалій, то я дуже скептично до цього ставлюся. Погляди не рукавички — їх не міняють. Компартапарат взагалі ніяких не має ні принципів, ні поглядів, ні переконань ніколи не мав. У них була коритна психологія, якщо грубо говорити. І прагнули вони лише до корита, до влади і пільг. Навіть сьогодні вони не можуть позбутися цього інстинкту. Просто життя змушує їх змінювати забарвлення. Крім того, вони ще великі боягузи.

Ви звернули увагу, що за першим разом не проголосували за скасування постанови про мій арешт. Але яка реакція була серед людей на площі біля приміщення Верховної Ради? Я вважаю, що скасував цю постанову наш народ.

— Ви відчували весь цей час підтримку простих людей України?

— Ця підтримка була надзвичайно могутньою, і не тільки з боку моїх виборців. Ви знаєте, що першого разу мене фактично звільнили страйкуючі шахтарі. Це була одна з головних їхніх вимог. А вдруге мене заарештували, коли страйк почав стихати. В цій державі так повелося: як тільки спостерігають спад політичної активності народу, так знову починають репресії. Але це окрема тема.

Ваша газета недавно надрукувала річної давності мій проект постанови про розпуск КПУ і націоналізацію її майна. Безперечно, що партапаратна мафія не могла мені цього простити. В цьому і весь мій «злочин». Ніякий закон, ніяке право у нас не діють. Треба пам'ятати, що й нині ті, хто фабрикував цю справу, залишилися без покарання. І найбільш небезпечно, що флюгером тоталітаризму, маріонеткою в руках партократії був Верховний суд республіки. На жаль, він і досі функціонує у тому ж самому складі. А це означає, що будь-чиї права в будь-який момент може бути потоптано. І доки в цих структурах не відбудеться радикальних змін, доти у нас не буде верховенства закону.

— Але, може, тепер усе зміниться? Адже 24 серпня Україна оголосила себе незалежною демократичною державою. Відома реакція на це політичних лідерів сьогоднішньої Росії, які бояться, що в нас залишиться комуністичний оазис. Приїхавши до Києва, вони висловили цю свою позицію, відкинувши звинувачення в намаганнях знову уярмити Україну, виступаючи з претензіями до кордонів. Загроза, що Україна стане неокомуністичною державою, куди побіжать усі недобитки тоталітаризму, змушує Росію не визнавати незалежності України. Як ви вважаєте, чи мають вони рацію, думаючи так?

— Я вважаю, що побоювання російських демократів слушне, бо на Україні, по суті, ще нічого не змінилось. Акт про незалежність — це ще одна декларація. Державні ж структури продовжують контролювати колишні ставленики ЦК КПУ. Але є тут ще один бік проблеми. Під приводом побоювань можуть бути і спекуляції. Зокрема, це спостерігалося у висловлюваннях і заявах деяких діячів Росії. Це демонструє, що демократія ще дуже хитка. Психологія великодержавного шовінізму навіть у російських демократах сидить дуже глибоко. Це теж правда. Але якщо Україна розвиватиметься шляхом демократії, то це стане тією головною причиною, яка дасть підстави визнати нашу незалежність і Росії, і всьому світові. В нашій подальшій політиці треба спиратися на народ. Бо все залежить від нього, врешті-решт, а не від якихось апаратників.

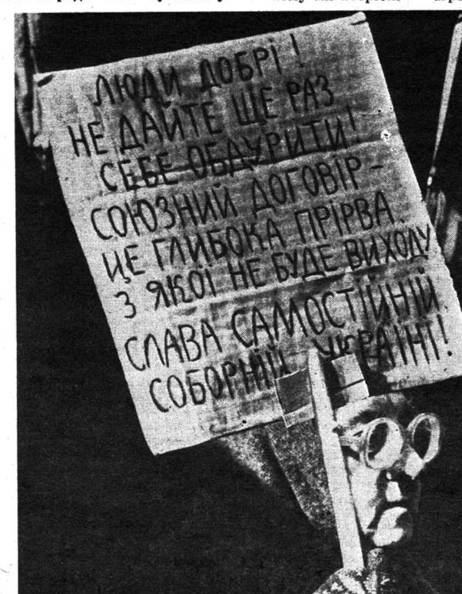
Ми бачимо: поки що жодних змін в парламенті республіки немає. Переконаний, що поки не буде персональних кадрових змін у найважливіших державних структурах, доти ми будемо тупцювати на місці, і оазис комунізму справді залишиться недоторканним. Перебіг подій на сесії підтверджує, що «група 239» хитрує. Сьогодні їх трохи менше, бо частина людей, які виконували накази ватажків КПУ, після її заборони посміливішала і відмежувалася. Але кілька десятків кадрових комуністів з обкомів і ЦК — твердолобі, залізобетонні ортодокси. Я не вірю, що вони можуть змінитися. Вони повинні добровільно скласти свої депутатські повноваження. Якщо цього самі не зроблять, то це зробить народ. Необхідно найшвидше відкликати цих горе-депутатів, бо не буде Верховна Рада України демократичним парламентом з такими діячами. Пригадуєте, яких зусиль доклав лідер комуністичної більшості Олександр Мороз, щоб заблокувати закон про землю. Стару колгоспно-адміністративну рабовласницько-феодальну систему на селі в результаті цього збережено. Там зовсім не відбувається ніяких реформ. А це особливо небезпечно на селі, бо воно годує народ. Не лише передачу землі селянам, а й взагалі весь комплекс заходів реорганізації сільського господарства необхідно негайно втілювати в життя. Докорінно требе змінити виробничі відносини на селі. Поки існуватиме диктат з боку держави, доки хлібороби-хазяї не будуть повноправними господарями того, що їхніми руками вирощено, поки держава нав'язуватиме свої умови селянинові, доти продовольчу проблему не розв'язати. Ніяких держзамовлень, тільки контрактні угоди рівноправних партнерів! Хлібороб продає продукти своєї праці за вигідними цінами, а держава купує ці продукти. Тобто дві сторони повинні бути рівноправними і відстоювати свої інтереси через переговори як рівноправні суб'єкти.

— Степане Ільковичу, а чи можуть сьогодні демократи покладатися на український народ? Ми буваємо у відрядженнях і бачимо
не...

— А на кого ж ми мо
мо ще покладатись. На
род і тільки на народ. І
— на Бога. Як людина
руюча, можу сказати:
порятують тільки вчинн
молитви. Праця, праця і
раз праця. Я розумію н
нозначний рівень свідом
й політичної активності
роду. Україна дуже різн
нітна. Але я — оптим
Мені вдалося поспілкуват
з шахтарями Донбасу,
людьми в інших регі
східної України. Я пере
нався під час цих зустрі
що наш народ мудрий.
він настільки вимордова
затурканий, змучений,
просто йому дуже важко
вестися з колін. Але
встає і прозріває. Голо
щоб до народу повернул
почуття власної гідно
щоб люди відчули себе
мадянами вільної держ
Відтепер ми — не р
Щоб переконати в ць
всіх сущих на Україні,
лива роль засобів мас
інформації. Тепер, коли
паємо в посткомуністи
епоху, треба, щоб люди
чули смак свободи і пра
ли революційних змін.

— Після прийняття А
про державну незалежн
України, які саме радик
ні заходи необхідні, щоб
визнали у світі як незале
державу, адже досі жо
держава світу не визн
незалежності України?

— З нами будуть р
тись і поважатимуть л
тоді, коли побачать, що
магаємося будувати сп
ді правову демократи
державу не на сло
а на ділі, що в
нено розвиваємося в на
мі демократичних реф
у економічній, політичні
інших сферах. Це найго
ніше. Не треба ставати в
зу — ми вже незале
мерщій біжіть до нас. Ц
лізовані країни мають
стави для обережності у
носинах з колишніми со
лістичними колоніями. К
мова йде про СРСР, нех
колишній, вони пильно
глядаються і реагують
будь-які порушення лю
ких прав, бо хочуть пер
натися, що на уламках
талітаризму побудо
справді демократичні с
ми, а не знову якийсь
ритаризм. І ніхто нас нін
не підтримає, якщо знову
зійдемося з демократією.
кому ми потрібні — агрес

...НА,
...А

...И...»

...тапаратна мафія не ...мені цього простити. ...у і весь мій «злочин». ...закон, ніяке право у ...ють. Треба пам'ятати, ...нні ті, хто фабрику... справу, залишилися ...карання. І найбільш ...чно, що флюгером ...аризму, маріонеткою ...партократії був Вер... суд республіки. На ...він і досі функціонує ...ж самому складі. А ...чає, що будь-чиї пра...дь-який момент може ...топтано. І доки в ...уктурах не відбудеть...кальних змін, доти у ...буде верховенства за-...

...але, може, тепер усе ...ся? Адже 24 серп... ...аїна оголосила себе ...ною демократичною ...ою. Відома реакція ...олітичних лідерів сьо... ...ьої Росії, які бояться ...в нас залишиться ко...чний оазис. Приїхав... ...Києва, вони вислови... ...свою позицію, відки... ...звинувачення в нама... ...знову уярмити Украї... ...тупаючи з претензія... ...кордонів. Загроза, що ...а стане неокомуніс... ...державою, куди побі... ...сі недобитки тоталіта... ...змушує Росію не ви... ...незалежності Ук... ...Як ви вважаєте, чи ...вони рацію, думаючи...

...І вважаю, що побою... ...російських демократів ...бо на Україні, по... ...е нічого не змінилось. ...о незалежність — це ...а декларація. Дер... ...структури продов... ...контролювати колиш... ...еники ЦК КПУ. Але ...це один бік проблеми. ...риводом побоювань ...бути і спекуляції. ...а, це спостерігалося ...влюваннях і заявах ...діячів Росії. Це де... ...є, що демократія ще ...итка. Психологія ве... ...ржавного шовінізму ...у російських демокра... ...ть дуже глибоко. Це ...авда. Але якщо Ук... ...розвиватиметься шля... ...мократії, то це стане ...оловною причиною, ...ть підстави визнати ...незалежність і Росії, ...у світові. В нашій по... ...політиці треба спи-ратися на народ. Бо все залежить від нього, врешті-решт, а не від якихось апаратників.

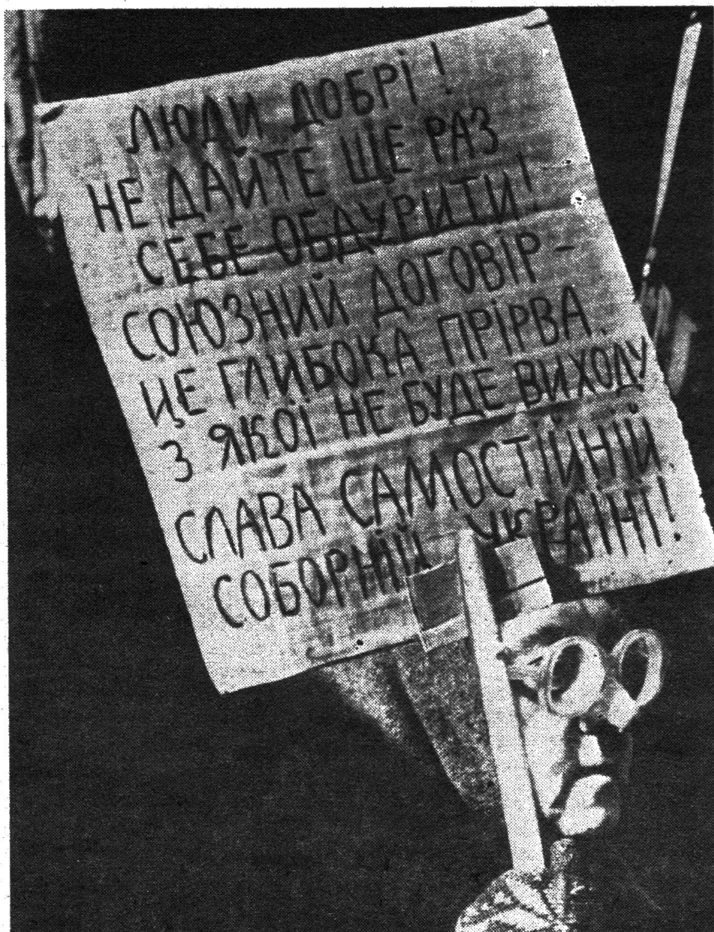
Ми бачимо: поки що жодних змін в парламенті республіки немає. Переконаний, що поки не буде персональних кадрових змін у найважливіших державних структурах, доти ми будемо тупцювати на місці, і оазис комунізму справді залишиться недоторканним. Перебіг подій на сесії підтверджує, що «група 239» хитрує. Сьогодні їх трохи менше, бо частина людей, які виконували накази ватажків КПУ, після її заборони посміливішала і відмежувалася. Але кілька десятків кадрових комуністів з обкомів і ЦК — твердолобі, залізобетонні ортодокси. Я не вірю, що вони можуть змінитися. Вони повинні добровільно скласти свої депутатські повноваження. Якщо цього самі не зроблять, то це зробить народ. Необхідно найшвидше відкликати цих горе-депутатів, бо не буде Верховна Рада України демократичним парламентом з такими діячами. Пригадуєте, яких зусиль доклав лідер комуністичної більшості Олександр Мороз, щоб заблокувати закон про землю. Стару колгоспно-адміністративну рабовласницько-феодальну систему на селі в результаті цього збережено. Там зовсім не відбувається ніяких реформ. А це особливо небезпечно на селі, бо воно годує народ. Не лише передачу землі селянам, а й взагалі весь комплекс заходів реорганізації сільського господарства необхідно негайно втілювати в життя. Докорінно требе змінити виробничі відносини на селі. Поки існуватиме диктат з боку держави, доки хлібороби-хазяї не будуть повноправними господарями того, що їхніми руками вирощено, поки держава нав'язуватиме свої умови селянинові, доти продовольчу проблему не розв'язати. Ніяких держзамовлень, тільки контрактні угоди рівноправних партнерів! Хлібороб продає продукти своєї праці за вигідними цінами, а держава купує ці продукти. Тобто дві сторони повинні бути рівноправними і відстоювати свої інтереси через переговори як рівноправні суб'єкти.

— Степане Ількович, а чи можуть сьогодні демократи покладатися на український народ? Ми буваємо у відрядженнях і бачимо різне...

— А на кого ж ми можемо ще покладатись. На народ і тільки на народ. І ще — на Бога. Як людина віруюча, можу сказати: нас порятують тільки вчинки і молитви. Праця, праця і ще раз праця. Я розумію неоднозначний рівень свідомості й політичної активності народу. Україна дуже різноманітна. Але я — оптиміст. Мені вдалося поспілкуватися з шахтарями Донбасу, з людьми в інших регіонах східної України. Я переконався під час цих зустрічей, що наш народ мудрий. Але він настільки вимордований, затурканий, змучений, що просто йому дуже важко підвестися з колін. Але він встає і прозріває. Головне, щоб до народу повернулося почуття власної гідності, щоб люди відчули себе громадянами вільної держа... Відтепер ми — не ра... Щоб переконати в цьому всіх сущих на Україні, важлива роль засобів масової інформації. Тепер, коли ступаємо в посткомуністичну епоху, треба, щоб люди відчули смак свободи і прагнули революційних змін.

— Після прийняття Акта про державну незалежність України, які саме радикальні заходи необхідні, щоб нас визнали у світі як незалежну державу, адже досі жодна держава світу не визнала незалежності України?

— З нами будуть р...ватись і поважатимуть лише тоді, коли побачать, що намагаємося будувати справді правову демократичну державу не на словах, а на ділі, що впевнено розвиваємося в напрямі демократичних рефо... у економічній, політичній ... інших сферах. Це найголовніше. Не треба ставати в позу — ми вже незалежні, мерщій біжіть до нас. Цивілізовані країни мають підстави для обережності у відносинах з колишніми соціалістичними колоніями. Коли мова йде про СРСР, нехай і колишній, вони пильно приглядаються і реагують на будь-які порушення людських прав, бо хочуть переконатися, що на уламках тоталітаризму побудовано справді демократичні с... ми, а не знову якийсь ...ритаризм. І ніхто нас ніколи не підтримає, якщо знову розійдемося з демократією. Бо кому ми потрібні — агресивні, жорстокі, безбожні, злі й нікчемні?

Нам необхідно якнайшвидше розбудовувати власні державні структури, насамперед правоохоронні органи, які досі не служили Україні, а були на імперських ланцюгах. Треба негайно створювати Українську національну армію. Бо ще не було в світі та... щоб хтось побудував само...ну державу, не маючи власних збройних сил.

До речі, про армію. Нове союзне Міністерство оборони, вже начебто й позбавлене від служників тоталітаризму, вперто проводить стару політику єдиної імперсь... армії. Я вважаю призна...я міністром оборони України генерал-майора Морозова передчасним і непродуманим. Міністром оборони демократичної держави має бути цивільний політик, а не військовий. Робити військового політиком і вводити його до уряду — це прямий шлях до нової диктатури. Така моя думка. Такі висновки я роблю, аналізуючи печальну нашу історію.

Є й досі у нас на Україні свій республіканський «ГКЧП». Це відомство, очолюване генералом від ...Марчуком. Його треба негайно розпустити. Радикальні зміни, серед них і кадрові, необхідні і в КДБ. Треба змінити керівництво цієї організації, починаючи з генерала Голушка. Звичайно, Україна повинна мати систему державної безпеки і ліквідовувати цей орган безглуздо. Але ще більше безглуздя мати його у варіанті політичної поліції, інструмента переслідування інакомислячих, органу, який здійснює репресії проти власного народу.

— Як ви ставитесь до нової горбачовської концепції Союзу, до так званої конфедерації? Чи варто Україні приєднуватись до неї?

— Моя однозначна відповідь — ні! Розмови про союз вважаю принизливими для України. Добру справу не будуть нав'язувати зверху. Якщо хтось хоче йти до Союзу, нехай іде. Мені смішно, коли нас лякають труднощами, коли нас, велику багатомільйонну європейську націю, силоміць тягнуть у нове ярмо. Чому Україна має делегувати комусь свої права, а не розпоряджатися ними сама? Ми що, без Союзу не можемо? Маємо комплекс неповноцінності? Ні, і ще раз ні! Я категорично проти будь-якого союзу, бо клітка, якщо навіть її позолотити, залишається кліткою. З обраного шляху розбудови незалежної самостійної держави не можна відходити ні на крок. Звичайно, це тривалий процес. Той, хто думає, що, проголосивши Акт незалежності України, ми вже стали державою, помиляється. За один рік чи навіть десятиріччя колонія на державу не перетвориться. І контакти з іншими республіками, теж колишніми колоніями імперії, ми повинні мати напряму, без будь-якого центру. На жаль, у Москві цього не розуміють. Раніше не розуміли і тепер недотямкують, що ми вже не «молодші брати», а дорослі й повноцінні громадяни незалежної європейської держави. Мене дратує, коли галасує про демократію Горбачов. Виходець з партійного апарату, він ніколи демократом не був. Це людина старого імперського великодержавного мислення. Він увесь у минулому. Його уявлення про сьогодення — ілюзорні, в нього манія величі, він не може уявити себе не президентом. На жаль, такі стереотипи притаманні й деяким керівникам демократичної Росії. Але з ними домовитися можна значно швидше, якщо діятимемо енергійно й рішуче.

— Степане Ількович, наскільки щирою вам видається нинішня роль Леоніда Кравчука, як ревного обстоювача незалежності України?

— Той, хто пильно стежить за політичною кар'єрою Кравчука, бачить і розуміє: змінюється кон'юнктура — змінюється й поведінка Леоніда Макаровича. Я хотів би, щоб Кравчук діяв сміливіше. Сидіти на двох стільцях далі не можна. Треба остаточно перервати пуповину, що зв'язує його з компартійним апаратом. Я перший привітаю його з таким вибором і забуду всі образи, яких він мені заподіяв. Я знаю, йому дуже важко зробити такий вибір. Але нікуди не дінешся: треба вибирати. Найближчі дні, тижні покажуть, на які кроки зважиться наш Голова. Дай Боже, щоб він зробив ці кроки в бік радикальних реформ на благо народу України.

— Пане Хмара, чи не бачите ви загрозу демократії з боку самих демократів. Незабаром президентські вибори і знову актуальним стає давній принцип: де два українці — там три гетьмани.

— Я вважаю, що взагалі введення президентської форми правління на Україні дуже передчасне. І це відбувається не тільки через оцей давній принцип, а насамперед тому, що не маємо повноцінного парламенту. Нинішню Верховну ... ніяк не можна наз... органом. Я перек... мократ і вважаю, ... ментська форма п... досить вдалою, т... тоді, коли тільки ... демократична держ... же ми ще не має... тичного досвіду, н... культури, ні пра... ноцінних інституці...

І ще таке. Стар... тійний апарат на ... сесії провалив ро... тань про засоби ... формації. Більшов... що роблять. Вон... хочуть миритися з... влади над словом ... рішою зброєю. Во... втратити вплив на ... діо і телебачення. ... боди преси, без с... ва не може бути ... демократії, не мо... демократичними й ... ські вибори. Вже ... кий досвід дезинф... попередніх вибора... ховної Ради Укр...

Є ще й суто пси... момент. Народ У... готовий до такої ф... ління як президен... му? А з тієї прост... що рівень нашої ... набагато нижчий, ... мо, в Америці чи... У нас люди ду... якщо виберемо га... зидента, доброго ... го, то він усе за ... шить, як треба, в... ше життя. Але та... Це аналогічно каз... брого батечка-царя... вже проходили. Ту... вує стереотип пси... ба, коли люди в... вони на цій земл... що над ними за... хтось стояти. На ... психологія притам... шості з нас. Тому... лення до президент... не. Всім нам треба... ти нарешті, що ми... би.

Необхідно споча... ти, повторюю, д... ний парламент. З... можна через нові ... відкликання вибор... татів реакціонерів. ... створимо такий ... — тоді можна вес... про президента.

— Дуже дякуєм... в'ю, Степане Ільк... діваємося, що від... доведеться переда... заяви і проекти п... рез грати і шукат... пресою на явочних ... Бо, може, й справ... вже не раби.

Розмо...
Людмила КОХ...
Валентин ЛАБУН...
Фото ...
ВА...
Мал. Олега ...

Голос України

ні, жорстокі, безбожні, злі й нікчемні?

Нам необхідно якнайшвидше розбудовувати власні державні структури, насамперед правоохоронні органи, які досі не служили Україні, а були на імперських ланцюгах. Треба негайно створювати Українську національну армію. Бо ще не було в світі та... щоб хтось побудував само...ну державу, не маючи власних збройних сил.

До речі, про армію. Нове союзне Міністерство оборони, вже начебто й позбавлене від служників тоталітаризму, вперто проводить стару політику єдиної імперсь... армії. Я вважаю призна...я міністром оборони України генерал-майора Морозова передчасним і непродуманим. Міністром оборони демократичної держави має бути цивільний політик, а не військовий. Робити військового політиком і вводити його до уряду — це прямий шлях до нової диктатури. Така моя думка. Такі висновки я роблю, аналізуючи печальну нашу історію.

Є й досі у нас на Україні свій республіканський «ГКЧП». Це відомство, очолюване генералом від ...арчуком. Його треба негайно розпустити. Радикальні зміни, серед них і кадрові, необхідні і в КДБ. Треба змінити керівництво цієї організації, починаючи з генерала Голушка. Звичайно, Україна повинна мати систему державної безпеки і ліквідовувати цей орган безглуздо. Але ще більше безглуздя мати його у варіанті політичної поліції, інструмента переслідування інакомислячих, органу, який здійснює репресії проти власного народу.

— Як ви ставитесь до нової горбачовської концепції Союзу, до так званої конфедерації? Чи варто Україні приєднуватись до неї?

— Моя однозначна відповідь — ні! Розмови про союз вважаю принизливими для України. Добру справу не будуть нав'язувати зверху. Якщо хтось хоче йти до Союзу, нехай іде. Мені смішно, коли нас лякають труднощами, коли нас, велику багатомільйонну європейську націю, силоміць тягнуть у нове ярмо. Чому Україна має делегувати комусь свої права, а не розпоряджатися ними сама? Ми що, без Союзу не можемо? Маємо комплекс неповноцінності? Ні, і ще раз ні! Я категорично проти будь-якого союзу, бо клітка, якщо навіть її позолотити, залишається кліткою. З обраного шляху розбудови незалежної самостійної держави не можна відходити ні на крок. Звичайно, це тривалий процес. Той, хто думає, що, проголосивши Акт незалежності України, ми вже стали державою, помиляється. За один рік чи навіть десятиріччя колонія на державу не перетвориться. І контакти з іншими республіками, теж колишніми колоніями імперії, ми повинні мати напряму, без будь-якого центру. На жаль, у Москві цього не розуміють. Раніше не розуміли і тепер недотямкують, що ми вже не «молодші брати», а дорослі й повноцінні громадяни незалежної європейської держави. Мене дратує, коли галасує про демократію Горбачов. Виходець з партійного апарату, він ніколи демократом не був. Це людина старого імперського великодержавного мислення. Він увесь у минулому. Його уявлення про сьогодення — ілюзорні, в нього манія величі, він не може уявити себе не президентом. На жаль, такі стереотипи притаманні й деяким керівникам демократичної Росії. Але з ними домовитися можна значно швидше, якщо діятимемо енергійно й рішуче.

— Степане Ількович, наскільки щирою вам видається нинішня роль Леоніда Кравчука, як ревного обстоювача незалежності України?

— Той, хто пильно стежить за політичною кар'єрою Кравчука, бачить і розуміє: змінюється кон'юнктура — змінюється й поведінка Леоніда Макаровича. Я хотів би, щоб Кравчук діяв сміливіше. Сидіти на двох стільцях далі не можна. Треба остаточно перервати пуповину, що зв'язує його з компартійним апаратом. Я перший привітаю його з таким вибором і забуду всі образи, яких він мені заподіяв. Я знаю, йому дуже важко зробити такий вибір. Але нікуди не дінешся: треба вибирати. Найближчі дні, тижні покажуть, на які кроки зважиться наш Голова. Дай Боже, щоб він зробив ці кроки в бік радикальних реформ на благо народу України.

— Пане Хмара, чи не бачите ви загрозу демократії з боку самих демократів. Незабаром президентські вибори і знову актуальним стає давній принцип: де два українці — там три гетьмани.

— Я вважаю, що взагалі введення президентської форми правління на Україні дуже передчасне. І це відбувається не тільки через оцей давній принцип, а насамперед тому, що не маємо повноцінного парламенту. Нинішню Верховну Раду аж ніяк не можна назвати таким органом. Я переконаний демократ і вважаю, що парламентська форма правління є досить вдалою, тим більше тоді, коли тільки твориться демократична держава. Адже ми ще не маємо ні політичного досвіду, ні правової культури, ні правових повноцінних інституцій.

І ще таке. Старий компартійний апарат на нинішній сесії провалив розгляд питань про засоби масової інформації. Більшовики знали, що роблять. Вони ніяк не хочуть миритися з втратою влади над словом — найгострішою зброєю. Вони бояться втратити вплив на пресу, радіо і телебачення. А без свободи преси, без свободи слова не може бути справжньої демократії, не можуть бути демократичними й президентські вибори. Вже маємо гіркий досвід дезинформації на попередніх виборах до Верховної Ради України.

Є ще й суто психологічний момент. Народ України не готовий до такої форми правління як президентська. Чому? А з тієї простої причини, що рівень нашої свідомості набагато нижчий, ніж, скажімо, в Америці чи Франції. У нас люди думають так: якщо виберемо гарного президента, доброго й розумного, то він усе за нас вирішить, як треба, влаштує наше життя. Але так не буває. Це аналогічно казкам про доброго батечка-царя. Ми це вже проходили. Тут спрацьовує стереотип психології раба, коли люди впевнені, що вони на цій землі — ніхто, що над ними завжди має хтось стояти. На жаль, така психологія притаманна більшості з нас. Тому й ставлення до президента відповідне. Всім нам треба усвідомити нарешті, що ми — не раби.

Необхідно спочатку створити, повторюю, демократичний парламент. Зробити це можна через нові вибори або відкликання виборцями депутатів реакціонерів. А вже як створимо такий парламент, — тоді можна вести мову й про президента.

— Дуже дякуємо за інтерв'ю, Степане Ількович. Сподіваємося, що віднині вам не доведеться передавати свої заяви і проекти постанов через грати і шукати зв'язків з пресою на явочних квартирах. Бо, може, й справді, ми — вже не раби.

Розмову вели:
Людмила КОХАНЕЦЬ,
Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.
Фото Олекси ВАЩЕНКА.
Мал. Олега СМАЛЯ.

Продиктовано в номер

СЛУЖИТИ ВІТЧИЗНІ

В зв'язку зі створенням Міністерства оборони України співголова Організації солдатських матерів України Людмила ТРУХМАНОВА дала інтерв'ю нашій газеті.

— Як ви сприйняли постанову Верховної Ради про запровадження поста міністра оборони України?

— Ми раді, що нарешті наш голос почув парламент. Адже наша організація вимагала цього ще в липні минулого року, коли нас звинувачували і в сепаратизмі і в чому хочете. До речі, тепер багато сміливців б'ють себе в груди, що саме вони відстоювали ідею Збройних Сил України. А коли ми запрошували народних депутатів прибути і підтримати нас на з'їзді солдатських матерів у Запоріжжі, то підтримав практично один Сергій Соболєв. А ми виступали й виступаємо за захист «дезертирів», за ліквідацію військових прокуратур і судів, за встановлення державного контролю за армією.

— Що ви скажете про генерала Морозова?

— Надіємося на тісний контакт. Мені особисто імпонує, що це — молодий воєначальник, що він — не з числа командуючих округами, що він виріс, навчався і служив на Україні. Користуючись нагодою, хочу застерегти молодого міністра, аби він пильно придивлявся до кадрів, які прийдуть у новостворене міністерство, аби туди не потрапили ті, хто до 19 серпня займав великодержавницькі позиції, всіляко перешкоджав створенню Збройних Сил України, сидячи в кріслі обкому чи й ЦК компартії.

— Якою ви бачите нашу армію?

— В кінцевому результаті — професійною, за кращими західними зразками, справді народною. Щоб наша армія ніколи не підняла зброї на свій народ, щоб там були високоінтелектуальні люди.

— Скоро — осінній призов, певне виникнуть проблеми?

— Так, а тому слід відрегулювати всі законодавчі акти і щодо військової присяги, і щодо військових училищ, і щодо тих солдатів і матросів, які нині проходять службу за межами України. Хочу, щоб у нас не було біженців з військ, щоб вість про початок створення Збройних Сил України не дала сплеску нестатутних відносин щодо юнаків, які призвані з території незалежної тепер України, але проходять службу за її межами. Гадаю, всім нам треба погодитися, що процес творення власної армії — справа не одного дня. Але солдатські матері будуть всіляко прискорювати цей процес.

Розмову вів
Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент
«Голосу України».

Болить!

СПИМО, БРАТТЯ, СПИМО...

Закличу до спогадів чоловіків середнього і навіть «досереднього» віку — городян. Ви пам'ятаєте, як поверталися з пізніх вечірок? Місто — спить собі, тихе і порожнє, лише на тротуарах то тут, то там — шурх! шурх! шурх! Двірники підмітають. І поки розвидниться — на вулицях чисто, як у світлиці...

Не знаю, як хто, а я ті давні картинки часто згадую, коли дивлюся на теперішнє вранішнє Рівне. Люди вже на роботу валом валять, а їм на випрасувані штани і мало не в обличчя — шурх! шурх! шурх! Двірники із заспаними обличчями тільки-но «наводять марафет». А куди їм поспішати? Запитай — скажуть: а ми що, не люди? Гірші за всіх?..

Ще один спогад. Колись, хто пам'ятає, задовго до того, як продовольчі магазини відчиняться, коло них, прямо надворі, вже стояли ящики з молочною продукцією. Починає працювати магазин — будь ласка, свіже молочко на прилавку...

А тепер? Десята година, одинадцята... Стоять люди у магазині, нервують, раз-по-раз виглядають на вулицю, чи не їде синій фургон.

— Надіє Федорівно,— питаю у завідуючої «нашого» гастроному,— чому так пізно завозять молочне?

— Хіба це перший раз! — відповідь.— Вже сили немає з ними лаятись. Ніяк в об'єднанні не можуть домовитися з транспортниками...

Спробуй спитати того, хто, перепинивши серед білого дня рух на будь-якій із вулиць, заходився накладати «латку» на асфальт: невже, мовляв, цього не можна зробити вночі, коли транспорт не ходить?

— А вони що,— спопелить поглядом, киваючи на робітників, котрі пересуваються, як в уповільненому кіно,— гірші за тебе? Ти будеш пускати слину в подушку, а вони — вкалувать?..

А ми кажемо — народ здичавів. Ви лише подивіться, яке почуття власної гідності! Куди тим американцям з японцями. Там, правда, розповідають, посеред дня асфальт на вулицях не «латають». І продукти до магазину не завозять через три години після початку його роботи. Не знаю, не бачив. А те, що ми навчилися довго і солодко спати,— знаю і бачу. У мене талончик до лікаря на 8-00. Рівно о восьмій прочиняю двері кабінету.

— Майте совість, дайте хоч зачесатися,— зупиняє мене, нахабу, лікар.— От народ!..

Далі не буду. Усім нам не тільки це відомо. Як відомо тепер і те, що зробила нас такими лінивими і байдужими, невмілими і невибагливими проклята тоталітарна система. Та, здається, надходить їй кінець. А Україна, вільна і незалежна держава, народжується. І саме через те мені й захотілося сказати кілька оцих слів. Ми прокинулися духом, то давайте прокидатися і тілом. Забагато спимо. Не час! І я б тепер так питання ставив: чи ти справжній патріот України — мають показати не слова твої, навіть найщиріші і найпереконливіші, а діло. Нас усе життя закликали самовіддано працювати — на когось. А тепер ми маємо працювати на себе. На свою милу Україну. На свій народ. Який ще так любить поспати.

Вставаймо, браття. Сонце зійшло...

Володимир ГРИЦЬКО,
водій.
Рівне.

Катехізисна школа

УСЯ ЧЕРНЕЧА РАТЬ

В АПОКРИФІ «Бесіда трьох Святителів» мовиться: «У чому найбільша погибель для людини? Славолюбство, сластолюбство, сріблолюбство. Що найгірше для людини? Відчай, непокаяння». Хто усвідомив, що в борні з пороками єдиний порятунок — звернення до Бога, обрав чернецтво.

Перше, по чому можна розрізнити пожильців святої обителі — облачення. Охочий присвятити своє життя чорноризництву мусить пройти іспитовий термін — послушництво. Екіпіровка новачка: непідперезаний підрясник. Якщо монастирський статут, киновитне — гуртожиткове життя припали до душі, Христовий слуга стає іноком. До амуніції додається скуфія або камилавка. Кожен інок повинен знати напам'ять Псалтир, «не їсти страви за одним столом з жінками та не водити дружби з черницями».

Чергова сходинка — постриг у малу схиму, при якому претендент на монашеський титул дає три обітниці: послуху, некористолюбства

та безшлюб'я. Архіпастир вручає постригальнику освячені речі: параман — хрест з тасьмами, що утримують на спині невеличкий прямокутник із зображенням десяти Ісусових страждань — обценьок, цвяхів, губки з оцтом, списа, канчука, пут... По периметру вишиті слова «Рани Господа Бога мого Ісуса Христа на тілі моєму ношу». Талію закільцьовує широкий шкіряний пояс: «припоясую ті стегна свої силою істини для смерті тіла і оновлення духу». Монах одягає рясу — «ризу спасіння і броню правди», а голову покриває клобуком з довгими фалдами — «шоломом спасіння... покривалом смиріння і постійного послуху в знамені духовної любомудрості». На ліву руку нанизує чотки: силянку з намистинками для підрахунку молитв і поклонів. Малосхимник розлучається з мирським ім'ям. Натомість владика обирає духовне. Відтак традиційний день народження в монастирі вже не святкують, тільки — день Ангела.

Ченці третього ступеня (великосхимники) замість клобука носять додільний кукољь, обляомований численними хрестами. Схимники огороджують своє життя у форму суворого аскетизму: над усе дотримуються пісного правила, обмежують вживання світських слів. Наприклад, києво-печерські ченці преподобний Григорій — «пісник» харчувався лише зіллям та водою, а преподобний Євтимій по прийняттю схими прирік себе на цілковиту безмовність.

Крім статутних вимог, ченці виконують і громадські доручення: благочинний, економ, ризничий, келар, регент, дзвонар, паламар, трапезний, ключар, бібліотекар... До особливих послухів належить кіотний, що чергує біля святих ікон, гробовий — біля рак з мощами отців церкви.

Важливу роль у становленні пожильців святих осідків відіграє інтелектуальний, освітній рівень. А він — розмаїтий. Одні обмежилися десятирічкою, другі закінчили духовну семінарію, третім у пригоді стають вузівські знання, четверті пишаються вищими світською та духовною освітами...

У чорному клірі існує три ступені священства: диякони, священики і єпископи. Монах, котрий дістав сан диякона — найнижчий священний чин — іменується ієродияконом, а старший ієродиякон — архідияконом. Вбрання представників цього «керівного ешелону» складається із стихаря, орарія і поручів. Парчевий стихар шиють суцільним, з отвором для голови і широкими рукавами. Він знаменує чистоту душі, яку повинні мати особи священного сану. Орар — довга парчева смуга — покоїться на лівому плечі й уособлює Божу благодать, одержану під час таїнства священства. І, нарешті, поручі — вузькі нарукавники, що зашнуровуються. Вони нагадують, що будь-яку релігійну процедуру диякон виконує не власноруч, а силою і благодаттю Божою. Поручі символізують також мотузки на руках Ісуса Христа під час його пекельних тортур. Диякони прислуговують єпископу чи священику, проте самостійно вести церковну відправу, вершити таїнства не можуть.

Священики (по-грецьки — ієреї чи пресвітери) становлять другий чин. Вони можуть правити богослужіння, здійснювати таїни хрещення, маслосвяття, Пресвятої Євхаристії, шлюбу, покаяння. За винятком тих, що входять до компетенції єпископів: таїни священства, освячення миром й антимінсів. Чернець у цьому чині іменується ієромонахом, тобто священномонахом. При призначенні настоятелем монастиря він удостоюється звання ігумена. І як почесна відзнака — архімандрита. Перша згадка про цей титул, запозичений з Греції, датується 1174 роком у послужному списку ігумена Києво-Печерської лаври Полікарпа: «печерський ігумен архімандрит».

Священицьке облачення складається з підризника, епітрахилі, пояса, поручів і фелона (ризи). Підризник схожий на диконський стихар, але шиється з тонкої білої тканини, з вузькими рукавами, що стягуються тасьмами. Білий колір повсякчас нагадує про душевну чистоту і безгрішне життя. Підризник — прародич хітона (спіднього одягу) Ісуса Христа, в якому він звершив справу нашого спасіння. Епітрахиль — це той же орар, складений удвоє так, що огинає шию, спускається спереду вниз двома з'єднаними між собою кінцями. Цей аксесуар знаменує особливу, подвійну порівняно з дияконом благодать, що дається священику для здійснення таїн. Ще одна ознака священицької влади — наперсний хрест.

До єпископської хіротонії допускаються особи, висвячені в целібаті, себто безшлюбі. Єпископів ще називають архієреями, тобто начальниками ієреїв. Представники вищого церковного чину можуть здійснювати всі таїни й богослужіння. Опис архієрейських шат дійшов до нас із старозаповітних часів. З тих пір облачення стилізувалося, одначе не втратило канонічності. Єпископ одягає одностр ій священика: підризник, епітрахиль, пояс, поручі, тільки замість ризи — сакос. У гардеробі з'явились і обнови: омофор і митра. Прикрашений хрестами омофор (з грецької — наплечник) носять поверх сакоса. Цей предмет нагадує єпископу, що він мусить дбати про спасіння заблудлих подібно до євангельського доброго пастиря, котрий на своїх плечах несе до кошари знайдену вівцю. За статусом, крім хреста, архієрею належить і нагрудний знак — панагія, що означає «Всесвята». Це — невеликий обрамований овальний образ Спасителя чи Богоматері, оздоблений коштовним камінням.

Митра — головний убор архіпастирів — уособлює терновий вінок Ісуса Христа. Спершу це був завій з довгими фалдами, завузлований ззаду. Саме такою пов'язкою у вигляді золотого листя прикрашали чоло Іоан Богослов, апостол Марк та Яків менший, єпископ Єрусалимський. Згодом чалма трансформувалась у високу шапку з відкритою маківкою. У VI столітті Іоан Каппадокійський, єпископ Константинопольський, уперше обтяткував митру таптуванням. Відтоді убор оздоблюють сухозліткою та сріблиною, використовуючи рослинний орнамент, здебільшого виноград з колоссям. Це — символ Таїни Євхаристії. З 1667 року в Росії «серебряныя и золотыя шапки, подобныя митрам епископским» почали вручати й архімандритам. Священний Синод мав право представляти на митру лише настоятеля Ісакіївського собору. За особливим Височайшим розсудом духовним особам не нижче митрополита «жалували» патріаршу митру, що різниться від звичайної хрестом на маківці. Такий убор мали тільки митрополити Московський Філарет і Санкт-Петербурзький Ісидор.

Під час богослужіння під ноги єпископу стелять орлець: круглий килимок із зображенням шугаючого над містом орла. Цей атрибут означає, що архієрей, як птах, повинен підноситися від земного до небесного.

За ступенем священства всі єпископи рівні між собою, але старші і найбільш заслужені іменуються архієпископами. Столичні ж владики називаються митрополитами. У повсякдень архієпископ носить клобук, увінчаний спереду хрестом з коштовного каміння. Така ж атрибутика і на митрополичому уборі, але білому.

Найвищий ступінь ієрархії — патріарх — у 451 році узаконив Халкідонський собор. Цей титул мають ієрархи шести древніх столиць: Єрусалима, Александрії, Антіохії, Константинополя, Рима й Москви.

Володимир ЧОПЕНКО.

Віра і влада

ВИБОРЦІ — ЗА, ДЕПУТАТИ — ПРОТИ

Ми, православні віруючі села Женишківці, що у Віньковецькому районі на Хмельниччині, досі не можемо зрозуміти, чому так образили нас наші депутати, чому вони виступили проти спорудження церкви на її споконвічному святому місці. Судіть самі.

Ще в 1901 році в селі збудували церкву. На місці, де кілька століть до цього теж стояв храм. Тодішня релігійна громада пунктуально сплачувала податок державі за користування землею (понад 1 гектар) аж до 1937 року. А в часи сталінського мракобісся ніби на «вимогу» сільських активістів, церкву зруйнували. Прекрасної споруди з ініціативи прислужників «батька всіх народів» не стало.

Та, слава Богу, минулися ті похмурі часи, розвиднілося. Віруючі отримали справжнє, а не паперове право на свободу совісті, вільне віросповідання. Нас уже не вважають людьми другого сорту, відсталими та темними. І це радує.

Що ж до місця будівництва, то начебто й не могло бути мови. Звичайно ж, стояти церкві в центрі села, на місці своїх «попередниць». Та ось засідає сесія Женишківецької сільської Ради, і несподівано порушується питання про місце будівництва церкви. Виявляється, хтось із районного начальства порадив винести храм на край села. Цю пропозицію гаряче відстоювали архітектор району І. Ходюк, заступник голови райвиконкому В. Тиртишний. Ось їхні аргументи: поблизу школа, і дітям сусідство з храмом Божим небажане. До того ж, колись тут будуватиметься інша школа, нова. Тож нехай церква буде од неї подалі.

Ми розуміємо, що нову школу в селі потрібно будувати. І в хорошому місці. Але ж таких місць тут досить. Та й якби навчальний заклад знаходився по сусідству з культовим, то й тут, вважаємо, немає нічого поганого. Церква ще ніколи нікого поганому не вчила і не вчитиме. Навпаки. І на цих півтора гектарах землі вистачить місця і школі, і Божому храму. Адже це справді святе місце. І ми навіть не можемо собі уявити іншого.

Спробували ми шукати правду в голови райвиконкому В. Никитюка. Той щедро нагодував обіцянками. Сказав, що приїде й розбереться. Та так і не бачили його сільчани.

Тому й вирішили ми звернутися до «Голосу України», як до останньої справедливої інстанції. Може, хоч ця принципова й безкомпромісна газета доведе на своїх сторінках нашим горе-депутатам, що ми, понад 500 віруючих, які все своє життя орали й сіяли, пережили голод, воєнне лихоліття, підняли з руїн колгосп, заслужили право на той гектар споконвічної батьківської землі для храму.

В. Завальницький, М. Яворський, Г. Шавкула, К. Вуйлова, А. Бондар, Я. Андрюк, А. Березюк та інші мешканці села (усього 400 підписів).

Хмельницька область.

ВИРОДКИ

Не було такої людини в обласному центрі, яка не жахнулася б від почутого: 25-річна Світлана Фіалковська, сторож СПТУ-25, разом зі своїм коханцем гірше за будь-якого звіра знущалася над семирічним Андрійком, своїм сином.

Коли «мама» знайшла собі нового «чоловіка» — людиноподібну істоту в штанях, інакше не скажеш,— життя малого Андрійка стало зовсім нестерпним. І раніше він не розкошував: як тільки до мами заглядали «друзі», хлопчик шукав притулку на вулиці, в сараї, а то навіть у будці. Спасибі, хоч пес його любив. Новий «тато» взявся за «виховання». Малого змушували стояти на колінах і тримати над головою каміння — годину-дві, аж доки Андрійко від утоми не падав ниць. Тоді коханець Світлани починав бити дитя арматурою.

А потім хлопчик і зовсім зник. Сусідські діти, довго не бачачи його на вулиці, поцікавилися у Фіалковської, де Андрійко.

— Його покарано, — спокійно пояснила мама.

...Коли приїхала «швидка допомога», «покараний» був знепритомленим. Лікар В. Даць розповідає, що на дитині не було живого місця, бригада «швидкої» не мала як її взяти — суцільні рани.

Андрійка зачинили у хлів. Катування тривало майже тиждень. Щодня — систематично, немилосердно, вишукано — знущався над ним коханець Фіалковської. Всі рани з некрозом, тобто жива тканина відмирає. Не виключено, що їх випалювали кислотою, а може, вночі дитину гризли пацюки, а вдень доїдали мухи. Відбиті пальці, вибиті зуби, поламана рука, 40—50 відсотків шкіри немає, розірваний рот, з голови фактично знято скальп — 16×18 сантиметрів, немає ні шкіри, ні клітчатки — лише кістка.

За словами завідуючого реанімаційним відділенням Хмельницької міської дитячої лікарні Богдана Юра, окрім усього, у хлопчика велика втрата крові, плазми, білка — видно, що тривалий час його морили ще й голодом.

— Понад 30 років я працюю у медицині, — розповідає начмед цієї ж лікарні Любов Легка,— всякого випало бачити, але такої понівеченої, покаліченої, зраненої дитини у своїй практиці не зустрічала.

Зараз Андрійко опритомнів, хоч усе ще перебуває у дуже тяжкому стані. Трохи говорить, правда, нерозбірливо, і постійно просить їсти. Боязко зізнався, що били його і дядя, і мама, і баба.

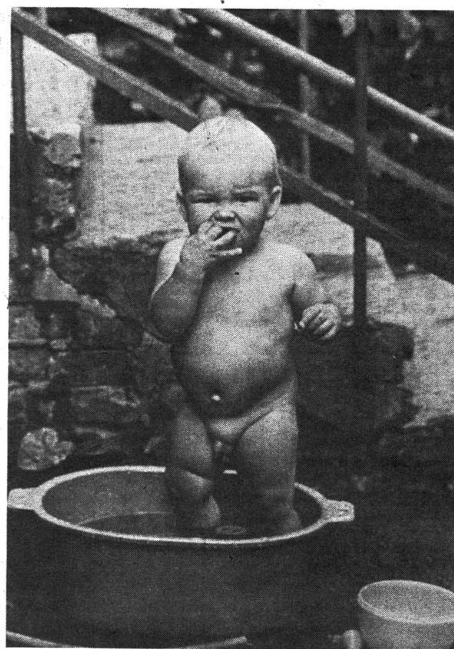
Він цілком нормальний хлопчик. Шепоче «спасибі» після кожного годування. Медики роблять усе, щоб урятувати Андрійкові життя.

Дай Боже, щоб ця дитина вижила. І дай Боже, щоб білий світ не бачив таких матерів. За цим злочином порушено кримінальну справу. Суд, сподіваємося, скаже вирішальне слово. Про це ми напишемо окремо. Але, гадаємо, і ви, читачі, будете громадськими звинувачувачами, і ця страшна історія не залишить вас байдужими.

Надія ПАКУЛЬКО,
журналіст.

Хмельницький.

СЕРПНЕВІ КУПАННЯ

Якщо на вулиці така спека, можна собі дозволити невелику розкіш. Підглядають дорослі? Хай підглядають! На них також цікаво подивитися. Для цього навіть варто піднятися з купелі. Чи в них мами такі нездогадливі, що не винесли воду на сонце, чи самі не люблять купатися? Тоді хай печуться, а я буду хлюпатися далі. Далебі, так набагато приємніше.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

«Круглий стіл»

МІЖ НАМИ, ФАХІВЦЯМИ

Минулого тижня наша газета опублікувала інтерв'ю з головою Федерації футболу України Віктором Банниковим, яке викликало інтерес у представників різних видів спорту. І, як наслідок цього, група відомих у республіці тренерів запропонувала нам провести «круглий стіл». На нього був запрошений і В. БАННИКОВ, який висловив деякі уточнення до сказаного раніше:

— Наші позиції будувалися на правовій основі і диктувалися конкретною політичною ситуацією на Україні. Український футбол тепер швидкими кроками самостійно піде в майбутнє. Ніякими пряниками нас не заманити до клітки. Годі, ми в ній перебували багато років.

На сході у нас інтересів тепер немає. Ми прагнемо інтегруватися в західний футбол. Одне слово, незалежність — і край!

Володимир Киба (легка атлетика):

— Сьогодні українська легка атлетика має дуже сильний загін тренерів. Вони, мов та курка, яка несе гарні яйця. І велике спасибі їм за сумлінність, ентузіазм, самовіддану працю. Щодо різкого переходу до незалежності, то моя думка така: необхідний якийсь перехідний період. Гадаю, буде дуже важко розірвати одразу професіональні та суто людські відносини, які виникли не сьогодні. Обмін досвідом і думками між тренерами різних регіонів дозволив нам за досить примітивної матеріальної бази перебувати на вершинах світової легкої атлетики.

На останньому чемпіонаті світу спортсмени України здобули ряд яскравих перемог. Але в цілому вони, як на мене, не розкрили свого потенціалу. Врожай нагород міг би бути значно вагомішим. Але багато наших хлопців та дівчат були четвертими. Це все вселяє надії і свідчить про те, що вже незабаром нам до снаги самостійно виступати на міжнародній арені. І треба активно відроджувати національні чемпіонати України. Щоб вони і рівня набули високого, й у болільників викликали справжній інтерес.

Якщо ми виступатимемо 1993 року на чемпіонаті світу в Штутгарті суверенною командою, то їй реально посісти 5—6 місця.

Володимир Чернов (волейбол):

— Ми весь час перебуваємо під пресом диктату з центру. До збірної СРСР (я більше обізнаний зі станом справ у жіночому волейболі) дівчат з українських клубів майже не підпускають. Був і залишається диктат Миколи Карполя, який бачить лише свій клуб «Уралочку». Це ж справжнісінька дискримінація.

Ось уже протягом 22 років працюю з українськими командами. Тому, переконаний, маю право стверджувати, що і жіноча, і чоловіча збірні України в Європі завжди були б призерами.

Але зазначу й таке. Федерація волейболу республіки (я, до речі, член її виконкому і голова тренерської ради) просто не готова до нинішньої доленосної ситуації. Про питання незалежності ми заговорили буквально місяць тому. Спробували зробити й перший крок: підняти рівень і престиж чемпіонату України. Пригадую, як у 70-ті роки виступ у такому турнірі цінувався більше, ніж участь у чемпіонатах СРСР. За неуспіх в українській першості начальство могло і голову «відкрутити». Але поступово, на жаль, відбулася девальвація національного турніру.

Однак цього року ми не можемо відмовитися від всесоюзних змагань, бо Україна ще не здобула офіційного міжнародного визнання. Втім, готуватимемо свій календар на 1992 рік.

Леонід Орнштейн (гандбол):

— Як тренер провінційної команди, за умов радянської системи спорту, не раз відчував на власній шкірі, що таке центр, що таке периферія. Виступаючи в першій лізі чемпіонату СРСР, наша команда з райцентру Бровари веде боротьбу фактично зі збірними республік. Одержуючи календар турніру, можна одразу визначити, хто ж буде переможцем. Від такого і руки можуть опуститися. Але ми боролися.

Щодо українського гандболу, то він досить розвинений і потужний. Маємо сильні, із світовим ім'ям клуби. Особливо це стосується жінок. А це означає, що й за наші національні збірні не доведеться червоніти.

Важливий стимул для нас — участь у єврокубках. Скажу й про таке. Останнім часом українських гандболістів і гандболісток охоче запрошують до зарубіжних клубів, причому дуже сильних. Поки від трансферу ми майже нічого не маємо. Валюта пливе до Москви. А ми, мов жебраки, ходимо з простягнутою рукою.

Я схильний до того, що слід взяти приклад з прибалтійців. Вони не збираються брати участь навіть у відкритих чемпіонатах СРСР. Розмірковують так: нічого, що доведеться в чомусь поступитися, відкотитися трохи назад, але завтра просування вперед буде значним.

А поки ми є «сировинною» базою для провідних клубів з Росії, Москви та Санкт-Петербурга...

Віктор Боженар (баскетбол):

— Політична ситуація розв'язує нам руки. Ми вже біжимо не попереду паровоза, а за ним. Я нещодавно зв'язувався з ФІБА (Міжнародною федерацією), і мені там сказали: «Вікторе, покажи нам український паспорт. Матимете політичний суверенітет, і дорога на Олімпіади, чемпіонати світу буде відкрита негайно».

Я вважаю, що необхідно якнайшвидше скликати Асамблею Українського національного олімпійського комітету і конкретно вирішувати справи. Ініціативу на себе тут могла б узяти і редакція «Голосу України». На жаль, поки НОК України, точніше його керівні органи, виявляють незрозумілу пасивність...

Завершити цю розмову хочеться інформацією Володимира Киби:

— Я вже згадував, що побував на чемпіонаті світу в Токіо. Був присутній на пресконференції президента МОК Хуана Антоніо Самаранча. Журналісти його запитали про те, як він і його організація ставиться до суверенітету і виходу зі складу СРСР ряду республік. Він відповів: «Якщо то справжня незалежність, то ніяких перешкод на шляху новоутворених країн не ставитиметься. Їх неодмінно приймемо до міжнародної олімпійської сім'ї...».

Учасники зустрічі були одностайні в одному: старі союзні спортивні структури вже віджили, і нам вони не потрібні.

«Круглий стіл» провів Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Футбол

Попереду цікаві матчі

Коментуючи результати матчів 37 туру чемпіонату України серед команд другої ліги, відомий арбітр Мирослав Ступар назвав закономірним явищем те, що на фініші лідери нарощують свій потенціал. І максимум очок вони набирають удома. Шановний рефері сказав, що боротьба у лідируючій групі загостриться, бо високі цілі перед собою ставлять, окрім «Прикарпаття», «Колоса», «Нафтовика», «Кристала», ще й «Верес» і «Приладист».

Отож, на болільників чекають цікаві матчі. Отакий, як той, що відбувся в Охтирці, де «Нафтовик» приймав «Зірку». «Швидкий» гол, який провів у ворота одного з аутсайдерів Задорожний, мабуть, розслабив форвардів «Нафтовика». Лише в другому таймі господарі заграли злагоджено і гостро. На 50-й хвилині Матвійченко подвоїв рахунок. На 72-й Задорожний реалізував пенальті. А завершив справу той же Матвійченко на 86-й хвилині — 4:0.

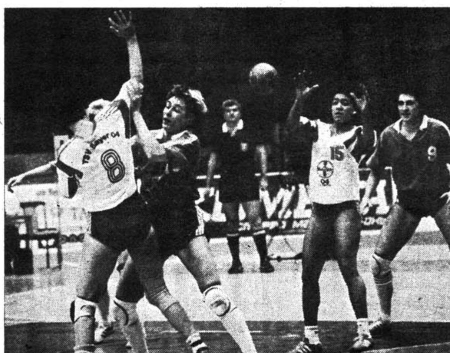
Із задоволенням залишали стадіон прихильники «Прикарпаття». Їхня команда порадувала красивими м'ячами, які у ворота «Океану» провели Савка (36-а хвилина), Григорчук (62), Русак (84) — 3:0. І нікопольський «Колос» на своєму стадіоні легко добився переваги над дебютантом — очаківським «Маяком». Рахунок на 15-й хвилині відкрив Художилов, а потім двічі (43 і 65) відзначився Костиков. І коли господарі заспокоїлися, форвард очаківців Бугай провів гол престижу — 3:1.

Важко далася перемога «Вересу», який приймав у Рівному армійців Києва. Після голу Різника (18-а хвилина) гра проходила в обопільних атаках. Але жодній команді не вдалося взяти ворота — 1:0.

Результати інших матчів: «Вагонобудівник» — «Дніпро» — 0:1, «Приладист» — «Чайка» — 3:1, «Кристал» — «Кривбас» — 6:1, «Шахтар» — «Закарпаття» — 2:1, «Сталь» — «Карпати» — 1:1, «Автомобіліст» — «Десна» — 1:1, «Поділля» — «Хімік» — 1:1, «Полісся» — «Маяк» — 2:1, «Темп» — «Динамо» — 1:1.

Вища ліга. «Локомотив» (Москва) — «Спартак» (Москва) — 0:2.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Атакують гандболістки київського «Спартака».
Фото Миколи БОЧКА.

НОВИНИ ХОКЕЮ

Хокей. Кубок Канади. СРСР — Канада — 3:3, Швеція — ЧСФР — 5:2, США — Фінляндія — 4:3. Півфінали: Фінляндія — США (11 вересня). Швеція — Канада (12).

НА РОБОТУ ДО ФРАНЦІЇ

Майстра спорту міжнародного класу з греко-римської боротьби тернопільчанина Артура Дзигасова запрошено до Франції, де він готуватиме збірну цієї країни до чемпіонату світу.

Марія ЛІСИНЧУК.
Тернопіль.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Заступник головного редактора
Олександр БІЛИК

Редколегія:

Сергій ПРАВДЕНКО
головний редактор

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Член редколегії — Анатолій Солонський

Чергові редактори — Володимир Савцов, Анатолій Бень.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Алла Будникова, Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Марія Солодюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955

Тираж 156.200

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03101761.